

Sisekaitseakadeemia
Politsei- ja piirivalvekolledž

Janette Kravets

**KRIMINAALMENETLUSE LIHTSUSTAMISE
PÕHIMÕTETE RAKENDAMINE LÕUNA PREFEKTUURI
NÄITEL**
Lõputöö

Juhendaja: Alar Lehesmets, MA
Kaasjuhendaja: Priit Heinsoo, MA

Tallinn 2018

ANNOTATSIOON

Kolledž: Politsei- ja piirivalvekolledž	Kaitsmise kuu ja aasta: juuni 2018
<p>Töö pealkiri eesti keeles: „Kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtete rakendamine Lõuna prefektuuri näitel“</p> <p>Töö pealkiri võõrkeeles: „The implementation of simplification principles of criminal procedure in the example of South prefecture“</p> <p><i>Lühikokkuvõte:</i> Lõputöö on kirjutatud teemal „Kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtete rakendamine Lõuna prefektuuris“. Töö koosneb 54 leheküljest, sealhulgas 11 joonisest ja 2 lisast.</p> <p>Lõputöö on kirjutatud eesti keeles ning võõrkeelne kokkuvõtte inglise keeles. Lõputöö koostamisel on kasutatud 28 allikat. Käesolevas töös keskendutakse kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtete rakendamise uurimisele Lõuna prefektuuri uurijate praktikas. Lõputöö eesmärk on välja selgitada, kuidas uurijad teavad ja rakendavad Politsei- ja Piirivalveameti ja prokuratuuri vahel kokkulepitud lihtsustamise põhimõtteid, kuidas kriminaalmenetluse lihtsustamine toimib ja kas see täidab oma eesmärgi. Eesmärgi saavutamiseks püstitas töö autor järgmised uurimisküsimused: 1. Kas ja millisel määral on Lõuna prefektuuri uurijad teadlikud PPA ja prokuratuuri vahel kokkulepitud kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtetest? 2. Kuidas Lõuna prefektuuri uurijad rakendavad lihtsustamise põhimõtteid? 3. Milliseid täiendavaid lihtsustamise võimalusi näevad Lõuna prefektuuri uurijad? Uurimisküsimustele vastuse leidmiseks analüüsis töö autor lõputöö teoreetilises osas kriminaalmenetluse lihtsustamise teoreetilisi lähtekohti. Empiirilises osas kasutas töö autor andmete kogumiseks kombineeritult kvalitatiivset ja kvantitatiivset uurimismeetodit. Ühe uurimismeetodina kasutas töö autor ankeetküsimustikku, mille viis läbi Lõuna prefektuuri uurijate seas. Ankeetküsimustikus oli vastajal võimalik valida vastusevariant ja mõne küsimuse puhul oma vastust selgitada või vastata oma sõnadega. Teise uurimismeetodina analüüsis töö autor Lõuna prefektuuri ajavahemikul 2015. aasta oktoober kuni 2017. aasta detsember koostatud kriminaaltoimikuid, mis on lõpetatud KrMS § 200¹ alusel ehk kuriteo toimepannud isiku tuvastamata tõttu. Teema aktuaalsus seisneb selles, et töö kirjutamise hetkel on käimas kriminaalmenetlusõiguse revisjon, mille üheks eesmärgiks on kriminaalmenetluse lihtsustamine ja kiirendamine menetlusressursi kokkuhoiu eesmärgil. Lõputöös toob töö autor välja uuringu tulemused ja teeb järeldused ja ettepanekud, kuidas saaks lihtsustamise põhimõtteid efektiivsemalt rakendada.</p>	
Võtmesõnad: kriminaalmenetlus, lihtsustamine, menetlustoimingud, kannatanu, digitaliseerimine	
Võõrkeelsed võtmesõnad: criminal procedure, simplification, procedural acts, victim, digitalizing	
Säilitamise koht: Sisekaitseakadeemia raamatukogu	
<p>Töö autor: Janette Kravets</p> <p>Olen koostanud lõputöö iseseisvalt. Kõik lõputöö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, seisukohad, kirjalikest allikatest ja teistest allikatest saadud info on nõuetekohaselt viidatud. Olen nõus oma lõputöö avaldamisega elektroonilises keskkonnas.</p> <p>Allkiri:</p>	
Vastab lõputöö nõuetele	
Juhendaja: Alar Lehesmets	Allkiri:
Vastab lõputöö nõuetele	
Kaasjuhendaja: Priit Heinsoo	Allkiri:
Kaitsmisele lubatud	
Kolledži direktor: Kalvi Almosen	Allkiri:

SISUKORD

ANNOTATSIOON	2
LÜHENDITE LOETELU	4
SISSEJUHATUS	5
1. KRIMINAALMENETLUSE LIHTSUSTAMISE TEOREETILISED LÄHTEKOHAD	8
1.1. Kriminaalmenetlus	8
1.2. Kriminaalmenetluse lihtsustamine	12
1.3. Kannatanuga seotud menetlustoimingud	14
1.3.1. Kannatanu ülekuulamise vajaduse hindamine konkreetsetel ajaetapil	15
1.4. Videosalvestis protokollil asemel	16
2. KRIMINAALMENETLUSE LIHTSUSTAMISE RAKENDAMINE LÕUNA PREFEKTUURIS	20
2.1. Uurimismetoodika kirjeldus	20
2.2. Valimi kirjeldus ja põhjendus	20
2.2.1. Ankeetküsimustiku valim	20
2.2.2. Kriminaaltoimikute valim	24
2.3. Küsitluse tulemused	24
2.4. Toimikute analüüs	30
2.5. Järeldused ja ettepanekud	32
KOKKUVÕTE	34
SUMMARY	36
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	38
JOONISTE JA TABELITE LOETELU	41
LISA 1. Ankeetküsimustik	42
LISA 2. Kriminaalasjade vaatlus	45

LÜHENDITE LOETELU

KarS - karistusseadustik

KrMS – kriminaalmenetluse seadustik

PJ - politseijaoskond

PPA – Politsei- ja Piirivalveamet

SISSEJUHATUS

Kriminaalmenetlus on riiklik tegevussüsteem, mille eesmärk on koguda tõendeid ja luua tingimused kohtumenetluseks (Kergandberg & Pikamäe, 2012, lk 515). Kriminaalmenetlus on piiratud ressurss ning iga algatatud kriminaalmenetus nõuab ajalist ressursi nii uurijate kui ka prokuratuuri näol. Mõned menetlused on sellised, kus uurija näeb juba menetluse algfaasis, et tegemist võib olla kriminaalasjaga, kus kuriteo toimepanijat ei ole võimalik tuvastada. Selliste menetluste puhul on oluline, et neile ei kulutataks liigselt ressursi, mida oleks efektiivsem kasutada teiste menetluste puhul.

Lõputöö teemaks on „Kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtete rakendamine Lõuna prefektuuri näitel“. Lõputöö teemavalik on ajendatud Lõuna prefektuuri juhtkonna huvist ning vajadusest selgitada välja, kas ja millisel määral rakendavad Lõuna prefektuuri uurijad kokkulepitud menetluspraktikat lihtsustavaid põhimõtteid.

2015. aasta kevadel sõlmiti valitsusliidu kokkulepe ja selle alusel võeti vastu tegevusprogramm. Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm nägi ette kriminaalmenetluse muutmise paindlikumaks ja lihtsamaks, et menetlus oleks tagatud inimest vähimal koormaval viisil ja kiirendada kriminaalmenetlust, et tõhustada politsei ja prokuratuuri tööd. Lisaks sellele on kriminaalmenetluse lihtsustamine seatud eesmärgiks Kriminaalpoliitika arengusuunades aastani 2018 ja Justiitsministeeriumi arengukavas aastateks 2016-2019. (Justiitsministeerium, 2015)

2015. aasta sügisel toimus Politsei- ja Piirivalveameti (edaspidi PPA) juhtkonna ja juhtivprokuröride koostöökohtumine, kus lepiti kokku menetluspraktikat lihtsustavates võimalustes, mis on järgmised (Politsei- ja Piirivalveamet, 2015):

1. Ülekuulamiste läbiviimise vajaduse hindamine konkreetsetel ajaetapil
2. Põhistamata määruste koostamine
3. Videosalvestis protokollil asemel
4. Lähisuhtevägivalla juhtumite puhul, milles ei toimu üldmenetlust, toimingute lihtsustamine
5. Digitaalsed dokumendid (kõik, mis on digitaalne, peab jääma digitaalseks).

Lõputöö autor keskendub töös esimese (ülekuulamiste läbiviimise vajaduste hindamine konkreetsetel ajaetapil), teise (põhistamata määruste koostamine) ja kolmanda (videosalvestis protokollil asemel) põhimõtte rakendamisele.

Lõputöö **eesmärk** on välja selgitada, kuidas Lõuna prefektuuri uurijad teavad ja rakendavad PPA ja prokuratuuri vahel kokkulepitud lihtsustamise põhimõtteid, kuidas kriminaalmenetluse lihtsustamine toimib ja kas see täidab oma eesmärgi.

Teema on **aktuaalne**, sest töö kirjutamise hetkel oli käimas kriminaalmenetluseõiguse revisjon, mille eesmärkide hulka kuulub kriminaalmenetluse lihtsustamine, menetluse kiirendamine ning menetlusressursi kokkuhoid. Riigivõimu teostamise efektiivsus on oluline. Teema on **uudne**, sest antud põhimõtted lepiti kokku 2015. aasta septembris ning autorile teadaolevalt ei ole põhimõtete rakendamise uurimist antud kontekstis varasemalt läbi viidud, samas on 2,5 aastat piisav aeg, et neid põhimõtteid rakendada ja sellest tulenevalt teha põhimõtete rakendamise põhjal järeldusi. Töö tulemusena on osalistel võimalik saada teada, kas kokkulepe toimib, kas kokkulepitud põhimõtetes on puudusi ning kas nendest ollakse teadlikud.

Töö autor on püstitanud järgmise **uurimisprobleemi**: kas PPA ja prokuratuuri vahel kokkulepitud kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtted on Lõuna prefektuuris rakendunud ja täitnud oma eesmärgi?

Lähtuvalt lõputöö eesmärgist on püstitatud järgmised **uurimisküsimused**:

1. Millisel määral on Lõuna prefektuuri uurijad teadlikud PPA ja prokuratuuri vahel kokkulepitud kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtetest?
2. Kuidas Lõuna prefektuuri uurijad rakendavad lihtsustamise põhimõtteid?
3. Milliseid täiendavaid lihtsustamise võimalusi näevad Lõuna prefektuuri uurijad?

Uurimisküsimustele vastuse leidmiseks on töö autor seadnud järgmised **uurimisülesanded**:

1. Analüüsida kriminaalmenetluse lihtsustamise teoreetilisi lähtekohti.
2. Analüüsida PPA ja prokuratuuri vahel kokkulepitud kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtteid.
3. Analüüsida Lõuna prefektuuri uurijate teadlikkust kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtete osas.
4. Analüüsida Lõuna prefektuuri uurijate seisukohti kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtete suhtes.
5. Analüüsida kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtete rakendamisega tekkinud probleeme Lõuna prefektuuri uurijate seas.

6. Analüüsida ajavahemikus 2015. aasta sügis kuni 2017. aasta lõpp Lõuna prefektuuri menetluses olnud varavastaste süütegude kriminaltoimikuid.
7. Analüüsi tulemusel teha järeldused ja ettepanekud seoses kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtete rakendamisega.

Lõputöö koosneb kahest peatükist. Esimeses peatükis toob autor välja kriminaalmenetluse lihtsustamise teoreetilised lähtekohad, eelkõige kannatanuga seotud menetlustoimingute puhul ja videosalvestiste kasutamisel protokollil asemel. Teine peatükk hõlmab empiirilist osa, kus töö autor analüüsib Lõuna prefektuuri uurijate seas läbiviidud küsitlust kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtete teadlikkuse osas ning ajavahemikul 2015. aasta sügis kuni 2017. aasta lõpp koostatud varavastaste kuritegude toimikuid, mis on lõpetatud KrMS § 200¹ alusel ehk toimepanija isiku tuvastamatuse tõttu.

1. KRIMINAALMENETLUSE LIHTSUSTAMISE TEOREETILISED LÄHTEKOHAD

1.1. Kriminaalmenetlus

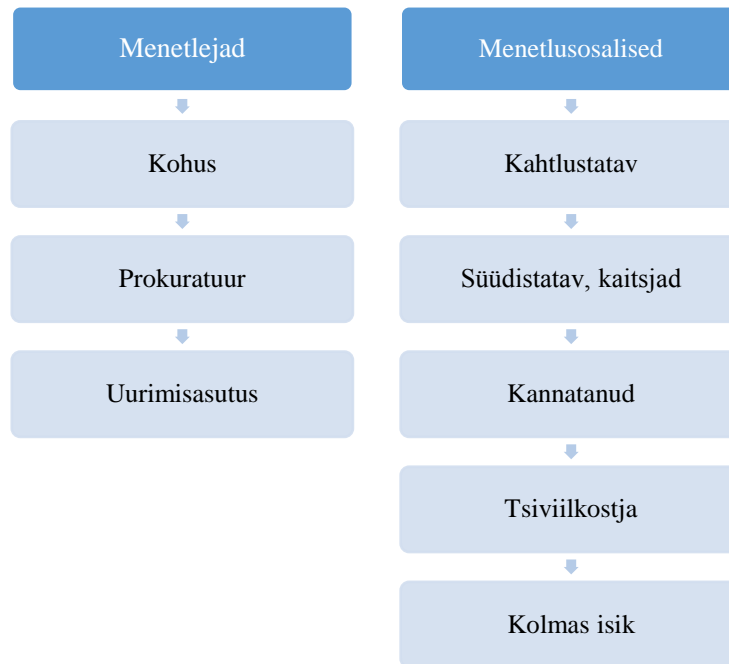
Kriminaalmenetlus on riiklik tegevussüsteem, mis on suunatud kohtuvõimu teostamisele ja seondub karistusõiguse normide rakendamisega. Võrreldes kriminaalmenetlust teiste kohtumenetlustega, on selle erinevus see, et seal on kohtu vahetule õigustrakendavale tegevusele eelnev tegevus muutunud suhteliselt terviklikuks kriminaalasjade kohtueelseks menetluseks. (Kergandberg, *et al*, 2004, lk 7)

Kriminaalmenetluse seadustiku (edaspidi KrMS) § 211 sätestab, et kohtueelse menetluse eesmärk on koguda tõendusteavet ja luua kohtumenetluseks muud tingimused. Kohtueelses menetluses selgitavad uurimisasutus ja prokuratuur kahtlustatavat ja süüdistatavat õigustavad ja süüstavad asjaolud. (Kergandberg & Pikamäe, 2012, lk 515)

Sellest saab järeldada seda, et kriminaalmenetluse toimingute eesmärk on ette valmistada materjalid kohtumenetluseks.

KrMS § 16 kohaselt on kriminaalmenetluses kaks subjektide põhiliiki (Kriminaalmenetluse seadustik, 2003):

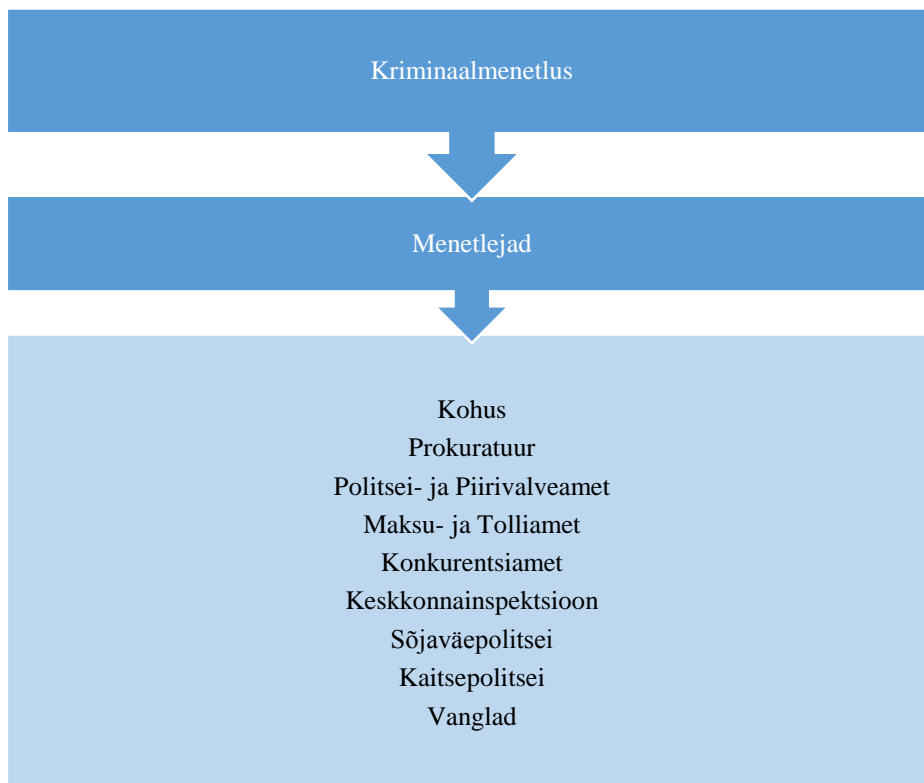
- menetlejad (kohus, prokuratuur, uurimisasutus);
- menetlusosalised (kahtlustatav, süüdistatav ja nende kaitsejad, kannatanu, tsiviilkostja ja kolmas isik). (vt joonis 1)

Joonis 1. Kriminaalmenetluse subjektid (Kriminaalmenetluse seadustik, 2003; autori koostatud)

Lisaks eelnimetatud subjektidele on kriminaalmenetlusesse kaasatud ka menetlusvälised isikud ehk tunnistajad. Kuna antud lõputöö käsitleb eelkõige kohtueelset menetlust, siis on fookuses uurimisasutuse tegevus kohtueelsel menetlusel.

Kriminaalmenetlus puudutab Eestis kokku 9 menetlejate kategooriat, milleks on kohus, prokuratuur, Politsei- ja Piirivalveamet, Maksu- ja Tolliamet, Konkurentsiamet, Keskkonnainspeksioon, Sõjaväepolitsei, Kaitsepolitsei ja vanglad (vt joonis 2). Nendes asutustes töötab vahetult kriminaalmenetluse valdkonnas igapäevaselt umbes 2000 töötajat, kellele lisanduvad veel kuni 300 kaitsjat-advokaati, kelle igapäevatöö on samuti seotud kriminaalmenetlusega. Seega tegeleb kriminaalmenetlusega oma igapäevatöö raames Eestis kokku umbes 2300 inimest. (Hirvoja, 2016, lk 58). Neist kõige enam kulub kriminaalmenetluses ressursi PPA-s, kus töötab 2018. aasta kevade seisuga uurijana üle 500 ametniku, kelle igapäevatöö hõlmab kriminaalmenetlust.

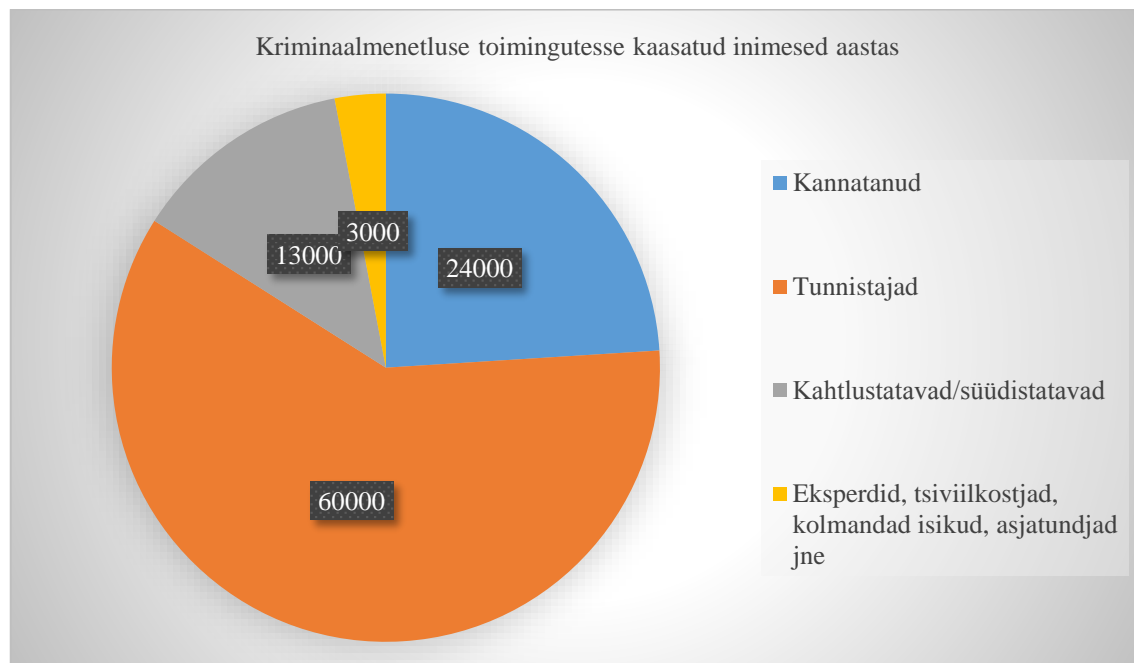

Joonis 2. Kriminaalmenetluses menetlejate kategooriad (autori koostatud)

Kriminaalmenetluse toimingutesse on kaasatud aastas keskmiselt 24 000 kannatanut, 60 000 tunnistajat ja 13 000 kahtlustatavat või süüdistatavat, nii puutub kriminaalmenetlusega seotud toimingutega kokku aastas umbes 97 000 inimest, lisaks nendele veel eksperdid, tsiviilkostjad, kolmandad isikud, asjatundjad jne. Seega on kriminaalmenetluse toimingutesse kaasatud aastas umbes 100 000 inimest (vt joonis 3). Läbi õiguskorra ja turvalisuse tagamise puudutab kriminaalmenetlus kõiki Eesti elanikke ja Eestis tegutsevaid rohkem kui 100 000 ettevõtet. (Hirvoja, 2016, lk 58) Statistiliselt see isikute arv küll aastatega järk-järgult väheneb, kuid siiski on tegemist arvestatava puutumuses olevate isikute hulgaga (Statistikaamet, 2018).

Isikutega teostatavad toimingud on eelkõige ütluste kogumine ja sündmuste seostamine olustikuga. Lisaks isikulistele tõenditele, kogutakse eeluurimise ajal erinevate toimingute kaudu ka esemelisi tõendeid, näiteks jälgi, salvestisi ja muid tõendamiseseme asjaoludega seotud esemeid. Samuti näeb KrMS ette mitmeid menetlustoiminguid, mis ei ole suunatud tõendite kogumisele. Nende hulka kuuluvad näiteks kriminaalmenetluse lõpetamised. „Kuigi menetlustoimingu mõistet ei ole üheselt määratletud, käsitatakse iseseisvate menetlustoimingutena nii menetlusotsustuste (nt läbiotsimismääruse)

tegemist kui ka nendele järgnevaid nn reaaltoiminguid (nt läbiotsimismääruse koostamisele järgnev läbiotsimise toimetamine)“ (Kahtlustatava I. A. vahistamise pikendamise kohtuasi, 2017).

Joonis 3. Kriminaalmenetlusesse kaasatud inimesed aastas (Hirvoja, 2016; autori koostatud)

Kriminaalmenetluse õigusriiklik piiratlus muudab kriminaalmenetlust ressursimahukaks ja pikendab selle kulgu. See muudab kriminaalmenetluse koormavaks nii riigile kui ka kahtlustatavale. (Kergandberg & Sillaots, 2016, lk 14) Kriminaalmenetlus riivab inimeste põhiõigusi, mille tõttu on oluline, et menetluse toimimine oleks efektiivne ja ei ütleks mõistlikku menetlusaega.

2017. aastal alustati kriminaalmenetlust 26 929 kuriteo uurimiseks. Kui 2015. aastal lõpetati mõistliku menetlusaja möödumise tõttu menetlus 22 isiku suhtes, siis 2017. aastal tehti seda vaid ühe isiku suhtes. (Prokuratuur, 2017) Selle põhjuseks võib pidada seda, et menetlus on muutunud efektiivsemaks.

Politseiametnikel on tulenevalt korrakaitsefunktsioonist esmase reageerimise võimalus süüteoilmnemisel. Kriminaalmenetlust alustades hakatakse koguma tõendeid KrMS-s lubatud viisil. Kuulatakse üle tunnistajad ja kannatanu, vaadeldakse sündmuskohta ja asitõendeid ning kogutakse jälgi. Kui tuvastatakse kriminaalasjas

kahtlustatav isik, esitatakse talle kahtlustus ning ta kuulatakse kahtlustatavana üle. Igas kriminaalasjas ei ole võimalik tuvastada süüteo toimepanijat ning selliseid kriminaalasju nimetavad kriminaalmenetlusega igapäevaselt kokkupuutuvad menetlejad kõnekeeles pimedateks asjadeks.

KrMS § 200¹ sätestab võimaluse lõpetada kriminaalmenetlus osaliselt või täielikult, kui kahtlustatava isiku tuvastamine on praktiliselt võimatu ehk n-õ pimedate kuritegude puhul. See on oluline selleks, et vältida menetlejate töökoormuse ülekoormamist nende kriminaalasadega, milles süüdistuse esitamiseni tõenäoliselt ei jõuta. (Tartu Ülikool, 2013, lk 14). Ainüksi PPA Lõuna prefektuuri menetluses oli KrMS § 200¹ alusel lõpetatud kriminaalasju 2017. aastal 663. KrMS § 200¹ sätestab, et kui kohtueelses menetluses ei ole kindlaks tehtud isikut, kes on kuriteo toime pannud, ning ei ole võimalik koguda lisatõendeid või nende kogumine ei ole otstarbekas, lõpetatakse menetlus uurimisasutuse määruse alusel ja prokuratuuri loal või prokuratuuri määrusega (Kriminaalmenetluse seadustik, 2003).

Iga alustatud menetlus nõuab ressursi nii uurijate ja prokuratuuri tööaja kui ka materiaalsel kujul. Kulutades liigselt aega ja muid vahendeid nendele menetlustele, kus toimepanija tabamine on vähetõenäoline, jääb vähem ressursi tegelemiseks kõikide teiste menetlustega.

1.2. Kriminaalmenetluse lihtsustamine

Arvestades kriminaalmenetluse ressursimahukust ja efektiivsust, asuti leidma lahendusi menetluse kiirendamiseks ja tehti ettepanekuid kriminaalmenetluse lihtsustamiseks mitmetes erinevates programmides ja dokumentides, sealhulgas 2015. aastal sõlmitud valitsusliidu kokkuleppes ja selle alusel vastuvõetud tegevusprogrammis, Kriminaalpoliitika arengusuunades aastani 2018 ning Justiitsministeeriumi arengukavas aastateks 2016-2019.

Vabariigi Valitususe tegevusprogramm 2015-2019 punkt 11.16 nägi ette, et õigusrikkumiste menetlemine tuleb muuta paindlikumaks ja lihtsamaks, tagades menetluse inimest vähimal koormaval viisil ning arvestades rikkumiste raskusastet ja

tagajärgi. Selleks nägi tegevusprogramm ette, et tuleb muuta kriminaalmenetluse seadustikku, samuti tõhustada politsei ja prokuratuuri töökorraldust. Tegevuste hulka kuulusid kriminaalmenetluse seadustiku muutmise eelnõu väljatöötamiskavatsus, analüüs õigusaktide muutmiseks, politsei vabastamine talle mitteomastest ülesannetest ning efektiivse kriminaalmenetlusregistri loomine ja menetluse digitaliseerimine. Punkt 11.17 nägi ette kohtueelse menetluse kiiruse ja riikliku süüdistuse kvaliteedi tõstmist ning sellega prokuratuuri võimekuse suurendamist. (Vabariigi Valitsus, 2015)

Kriminaalpoliitika arengusuunad aastani 2018 põhimõtete hulka kuulub kannatanu ja tunnistaja väärikas kohtlemine, mis suurendab inimeste usaldust õiguskaitseüsteemi vastu, aitab ära hoida teisesid kannatusi ning leevendada kuriteoga tekitatud kahju. Õiguskaitseasutused ja kohtud peavad võtma tarvitusele meetmed, et vältida kannatanute ja tunnistajate kriminaalmenetlusega kaasnevate teiseste kannatuste tekkimist, sealhulgas vältima menetluse venimist. (Justiitsministeerium, 2010)

Neid samu eesmärke käsitletakse käimasoleva kriminaalmenetluse revisjoni käigus. Selleks, et kasutada kriminaalmenetluse ressursi kokkuhoidvamalt, ei jäädud ootama aastatepikkust revisjoni läbiviimist, vaid lepiti PPA juhtkonna ja juhtivprokuröride koostöökohtumisel ennetavalt kokku menetluspraktikat lihtsustavad võimalused, mida uurijad menetlusökonomika eesmärgil saaksid rakendada. PPA arendusosakond koostas selle kohtumise põhjal asutusesisese juhise, mida menetlusosaliste aja kokkuhoiu ning dubleerivate tegevuste vältimise eesmärgil järgida.

Juhise kohaselt tuleks hinnata ülekuulamise vajadust konkreetsel ajaetapil, menetleja peaks lähtuma põhimõttest, et tema tegevus menetluse käigus on inimsõbralik ja seaduslik. Kannatanut ei tohiks asjatult korduvalt üle kuulata, samuti ei peaks suunama teda korduvalt esitama ühte ja sama infot. Lisaks sellele tuleks menetlusressursi kokkuhoiu eesmärgil koostada põhistamata määrused. Põhistatud määrus koostatakse alles siis, kui lõpetamise osas esitatakse taotlus. Kolmanda põhimõttena tuleks rakendada seda, et võimaluse korral menetlustoimingud salvestada. Protokolli ei pea lisaks videosalvestisele tegema, kui tegemist on kriminaalasjaga, mis perspektiivis lõpetatakse KrMS § 200¹ alusel. Samuti ei pea vormistama täismahus protokolli, kui videole on peale loetud sündmuskoha vaatluse käigus toimunu. (Politsei- ja Piirivalveamet, 2015) Nende põhimõtete rakendamise tulemusena hoiaksid uurijad kohtueelse menetluse käigus kokku

aega ja ressursi, et tegeleda menetlustega, kus jõutakse kuriteo toimepanija isiku tuvastamiseni ja süüdistuse esitamiseni.

1.3. Kannatanuga seotud menetlustoimingud

KrMS § 37 lõike 1 kohaselt on kannatanu füüsiline või juriidiline isik, kelle õigushüve on tema vastu suunatud kuriteoga või süüvõimetu isiku õigusvastase teoga vahetult kahjustatud. Sama paragrahvi lõike 3 kohaselt kohaldatakse kannatanule tunnistaja kohta sätestatud, kui seaduses ei ole ette nähtud teisti. (Kriminaalmenetluse seadustik, 2003). Kannatanu, kriminaalmenetluse subjektina, on menetlusse kaasatud menetlusosalise ja kohtumenetluse poolena. Samal ajal on kannatanu ka võimalik tõendiallikas ja selles rollis oma seisundilt lähedane tunnistajale. (Kergandberg & Pikamäe, 2012, lk 139-140)

Menetlusosalise ja kohtumenetluse poolena on kannatanul õigus taotleda seda, et kriminaalmenetluses jõutaks materiaalõiguse kohaldamisel tema poolt soovitud tulemusteni. Kannatanu on vaba otsustama, kas ja millisel määral ta talle seadusega antud õigusi kasutab. Lisaks sellele võib ta enda kui menetlusosalise õiguse edasi anda oma esindajale. Kannatanu tõendiallikana on allutatud menetleja tahtele, olles kohustatud osalema menetlustoimingus ning tegema seda isiklikult. Lisaks sellele on kannatanud kohustatud alluma uurimisasutuse, prokuratuuri ja kohtu korraldustele. Kannatanu ei tohi enda menetlusliku positsiooni huvidest lähtuvalt keelduda ütluste andmisest, välja arvatud seaduses sätestatud juhtudel. (Kergandberg & Pikamäe, 2012, lk 140)

Paljude kriminaalasjade esmaste toimingute hulka kuulub kannatanu ülekuulamine, mis üldjuhul protokollitakse kannatanu ülekuulamise protokolliga blanketile. Lisaks sellele kuulub kannatanuga teostavate toimingute hulka veel ütluste seostamine olustikuga, äratundmiseks esitamine, isiku läbivaatus jne.

Ohvrite direktiivi kohaselt ei tohiks kannatanut korduvohvristada ning tuleks vältida menetlusest tulenevaid ebamugavusi (Euroopa Parlament, Euroopa Liidu Nõukogu, 2012). See võib seisneda kannatanu korduvas ülekuulamises. Selle vältimiseks on võimalik tõendina kasutada kannatanu poolt tehtud avaldust.

Rääkides KrMS § 63 lõikes 1 muust dokumendist tõendiliigina osutatakse sellele, et lisaks menetlejate poolt kriminaalmenetluse raames koostatavatele ja tõendi kvaliteeti

omavatele erinevatele protokollidele võivad kriminaalasjas tõendiks olla ka mitmesugused teised kriminaalmenetluse väliselt koostatud dokumendid, kui nad vastavad KrMS § 123 lõikes 1 nimetatud tingimustele ehk kui nad sisaldavad teavet selle kriminaalasja tõendamiseseme kohta. (Kergandberg & Sillaots, 2006, lk 194-196)

1.3.1. Kannatanu ülekuulamise vajaduse hindamine konkreetsel ajaetapil

Paljude kriminaalmenetluste esmakseks menetlustoiminguks on kannatanu ülekuulamine. See tuleneb sellest, et tihti saab uurimisasutus teada kuriteo toimumisest tänu kannatanu avaldusele. Kuriteoteate edastamiseks on kannatanul võimalik täita avaldus PPA kodulehel, samuti on võimalik edastada avadus e-maili teel või paberil. Kui avaldus on täidetud piisavas mahus, on võimalik menetlejal alustada menetlust ka siis, kui kannatanut veel ülekuulatud ei ole.

Eeluurimisel antud ütlusi saab tulenevalt KrMS §-dest 15 ja 291 kasutada ainult tunnistaja kohtus antud ütluste usaldusvääruse kontrolliks või tunnistaja mälu värskendamiseks (väljaarvatud seadusest tulenevad erandid). KrMS § 288 lõike 9 punkti 3 ja lõike 3 kohaselt võib kasutada samal eesmärgil ka mistahes muud teabetalletust. Sellest tulenevalt ei ole ülekuulamisel antud ja mistahes muus olukorras kirja pandud ütlustel põhimõttelist vahet. Küsimus ei ole vahetu ülekuulamise ärakaotamises, vaid selles, et leida võimalus inimeselt informatsioon lihtsamini ja mugavamalt kätte saada. (Kurm, 2016, lk 2) Kriminaalmenetluse seadustik kirjutab nii menetlusosalistele kui ka kohtule ette, millisel tingimustel on lubatud kasutada isikute kohtuväliseid avaldusi ja tunnistusi, kuid säilitab põhimõtte, et kohus hindab tõendeid oma siseveendumuse kohaselt nende kogumis ning ühelgi tõendil ei ole kindlaksmääratud jõudu. (Kriminaalmenetluse seadustik, 2003; Lõhmus, 2014)

PPA andis menetlust lihtsustavate võimaluste rakendamise juhises võimaluseks hinnata ülekuulamise vajadust konkreetsel ajaetapil. Kannatanut ei ole mõtet suunata esitama korduvalt sama infot näiteks kuriteoteates ja ülekuulamisel. Neid põhimõtteid saab rakendada selliste kriminaalasijade puhul, mis tõenäoliselt lõpetatakse KrMS 200¹ alusel, kus lisatõendite kogumine ei ole võimalik. See põhimõte on eelkõige rakendatav väikesema kahjuga varavastaste kuritegude puhul, kuid kui kannatanu ise soovib tema ülekuulamise teostamist, peab seda talle võimaldama. Juhul, kui on vaja täpsustavaid

andmeid, saab kannatanu poole pöörduda e-maili teel ning tema antud täiendavad selgitused saab vormistada dokumentaalsete tõenditena. Kui menetluse käigus selgub, et kuriteo toimepanija on siiski tuvastatav ning materjalid saadetakse kohtusse, on vajalik kannatanu siiski üle kuulata. (Politsei- ja Piirivalveamet, 2015)

Sellisel on võimalik hoida kokku nii kannatanu aega kui ka menetlusressurssi. Kui kriminaalasjas jääb kuriteo toimepannud isik tuvastamata, ei ole kannatanu ülekuulamise protokoll toimikusse vajalik. Oluline on siiski see, et oleks väljavõtte kuriteoteatest ning elektroonilisest kirjavahetusest. Autor leiab, et selline põhimõte on igaljuhul politsei tööressurssi kokkuhoidev.

1.4. Videosalvestis protokollis asemel

Teabesalvestis võib kriminaalmenetluses tõenduslikul tasandil esineda kolmes erinevas kvaliteedis. Neist üheks on uurimistoimingu käiku ja tulemusi kajastav teabesalvestis, millel on iseseisev tõenduslik tähendus. Nende teabesalvestiste vahetu uurimine eeldab nende tajutavaks muutmist kõigile istungisaalis viibijatele ja teiseks ka selle uurimistoimingu, mille käiku ja tulemusi teabesalvestus kajastab, protokollis avaldamist. (Kergandberg & Sillaots, 2006) KrMS § 63 lg-st 1 tulenevalt on iseseisvaks tõendiliigiks ka foto või film või muu teabetalletus. Mingi foto, film või ka muu teabetalletus võib põhimõtteliselt olla ka muu dokumendi või asitõendi kvaliteediga. Siin peetakse aga silmas uurimistoimingu (nt sündmuskoha vaatluse) käigus tehtavaid tehnilisi teabesalvestusi. Kuigi teabesalvestistel on iseseisev tõenduslik tähendus, vormistatakse nad KrMS §-st 148 lähtuvalt siiski uurimis- või menetlustoimingu protokollis lisana. (Kurm, 2016; Kergandberg & Sillaots, 2006, lk 196) See on menetleja jaoks aga dubleeriv tegevus ning nõuab suurel määral ajalist ressurssi.

Siseministerium on teinud ettepaneku loobuda ülekuulamise protokollimisest, kui seda on võimalik videosalvestada, sest menetlus on ressursimahukas, kuid ei arvesta piisavalt olemasolevate tehniliste võimalustega. (Siseministerium, 2015) Selline muudatus viidi sisse väärtõemenetluse puhul, töö kirjutamise hetkel käis arutelu samal teemal ka kriminaalmenetluse suhtes.

6. juulil 2013. aastal jõustus väärtõemenetluse seadustiku § 31 lg 1¹, mis sätestab selle, et kui väärtõemenetluse aeg, koht või viis või muud tehilolud on riikliku järelevalve

käigus foto- või videosalvestatud, võib see salvestis olla iseseisvaks tõendiks (Väärteomenetluse seadustik, 2002). See tähendab seda, et videosalvestise juurde ei pea väärteomenetluses tegema lisaks vaatlusprotokolli.

Uurimistoimingute väliselt tekkinud salvestiste kasutamine tõendina kriminaalmenetluses on töömahukas. Endine Riigiprokuratuuri juhtivprokurör Margus Kurm on seisukohal, et üldjuhul salvestise vaatluse tulemusena tekkiv protokoll mitte ei suurenda tõendi väärtust, vaid hoopis kahandab seda, sest igasugune ümberjutustus on tõlgendus. Salvestise vaatlusprotokollis ei kajastu mitte salvestis, vaid vaatleja tõlgendus sellest. Seetõttu on Kurm seisukohal, et vaatlusprotokolle ja muid tõendeid vahendavaid dokumente tuleks võimalusel vältida. Mõistagi ei ole vaatlusprotokollidest võimalik päriselt loobuda, kuid nende kasutamine peaks olema erand, mitte reegel. (Kurm, 2016, lk 8) Töö autor nõustub selle seisukohaga. Kõige täpsema info tõendi kohta saab kätte selle vahetul vaatamisel ja mitte vaatluse tulemusel koostatud protokollil lugemisega.

Kurm analüüsib võimalust, kas läbiotsimisprotokolli võiks asendada videosalvestusega. KrMS §-de 91 lg 7 ja 92 kohaselt tuleb läbiotsimine protokollida. Kui läbiotsimine on jäädvustatud videosalvestisena, on ka see § 63 lõikest 1 tulenevalt tõend, kuid see ei asenda protokollil. Tõendamise aspektist on läbiotsimisprotokollil neli funktsiooni (Kurm, 2016, lk 9-10):

1. See näitab läbiotsimise tulemusena saadud asitõendi, dokumendi ja muu teabesalvestise (mis on iseseisvad tõendid) menetluslikku päritolu;
2. Protokoll tõendab fakti, et asitõend või muu eelnimetatud tõend oli läbiotsimiskohas. Protokollil on seega ka ainulaadne ja iseseisev tõendiväärtus;
3. Protokoll võimaldab hinnata punktides 1 ja 2 nimetatud tõendite lubatavust;
4. Protokoll võimaldab hinnata muud kriminaalmenetluse asjaolu, nt mõne kriminaalmenetluse põhimõtte järgmist.

Esimese kahe funktsiooni seisukohalt ei ole Margus Kurmi arvates protokollil ja videosalvestisel kvalitatiivset erinevust, kuid kohtumenetluses on lihtsam kasutada protokollil. Konkreetset asitõendit kajastavale protokollil punktile viitamine on lihtsam ja võtab vähem aega, kui vastava lõigu ettemängimine videofailist isegi siis, kui fail on varustatud järjehoidjatega. Andreas Kangur toob samuti välja, et tõendusteabe kohtuni

jõudmine peaks olema toimuma võimalikult otsesest allikast ja moonutusteta. Küll aga tuleb erinevus esile nendel juhtudel, kus läbiotsimise käigus on ära võetud mitmeid esemeid, kuid ainult üksikuid neist kasutatakse menetluses tõenditena. Kahte viimasena nimetatud funktsiooni täidab Kurmi arvates videosalvestis paremini kui kirjalik protokoll, sest videolõik kajastab asjaolusid detailsemalt ja objektiivsemalt kui kirjutis. Samas, tõendi lubatavuse või muu kriminaalmenetluse asjaolu tõendamise vajadus tekib praktikas oluliselt harvemini kui olukord, kus on vaja kasutada läbiotsimisega saadud asitõendeid ja dokumente. Seetõttu tundub Kurmile otstarbekas jätta läbiotsimise talletamise viis (kas salvestis või protokoll) menetleja valida. (Kangur, 2011; Kurm, 2016, lk 10) Töö autor on seisukohal, et videosalvestise kasutamine võib tõepoolest olla kohtumenetluses ajaliselt ressursimahukam, kui salvestis on suuremahuline. Samas annab videosalvestis asjaolusid edasi detailsemalt ja mitmekülgsemalt, mistõttu võib videosalvestis tõendina olla väärtuslikum kui selle kohta koostatud kirjalik protokoll.

Kuna digitaalsete tõendite kohta puuduvad erisätted, tekib praktikas olukord, kus selliste tõendite kogumisel, uurimisel ja esitamisel tuleb kohaldada norme, mis on määratud teiste tõendiliikide reguleerimiseks ning see omakorda tekitab raskusi mõistetavusel ning probleeme rakendamisel. Andmekandjast tõendusväärtusliku koopia loomine on seadusega reguleerimata, mille tõttu käsitletakse seda toimingut enamasti vaatlusena ja vormistatakse vaatlusprotokollina, kuigi selle toimingute sisu ja eesmärk ei vasta KrMS § 83 lg 1 toodud vaatluse mõistele, mille kohaselt on vaatluse eesmärk koguda kriminaalasja lahendamiseks vajalikke andmeid, avastada kuriteojäljed ja võtta asitõenditena kasutatavad objektid ära. Tõendite vormistamise nõuete tõttu on praktikas levinud olukorrad, kus algset digitaalset tõendit või selle koopiat ei lisata kriminaaltoimikusse ega ei esitata kohtule tõendina. Selle asemel kasutatakse tõendina paberkandjale koostatud vaatlusprotokolle. (Tehver, 2016, lk 2-3; Kriminaalmenetluse seadustik, 2003)

Kriminaalmenetluse seadustiku muutmise arutelul oldi seisukohal, et võiks läbi analüüsida, millistes toimingutes oleks võimalik salvestusi teha ja nendega protokollid asendada, mis viiks menetluse digitaliseerimise poole. Vaatlust teostav politseiametnik peaks rääkima salvestuse peale ning seda peaks olema võimalik vaadata ja kuulata kohtus. Vajaduse korral saab menetleja minna kohtusse detaile täpsustama, kuid vajaduseta

dubleerimine ei ole vajalik. (Justiitsministeerium, 2015) Dupleerimise vajaduse tekkimist saab vältida sellega, kui koostada videosalvestis vähemalt sama mahukalt ja informatiivselt, kui seda oleks olnud salvestise kohta tehtud protokoll. Videosalvestisele peaks menetleja peale lugema kõik detailid, mida menetlustoiming hõlmab (Miller, 2005, p.173-174).

Elektrooniliste tõendite temaatikat käsitleti ka Euroopa Nõukogu Ministrite Komitee soovitus nr R (95) 13 artiklis 13 eraldi, kus tunnustati vajadust koguda, säilitada ja kasutada digitaalseid tõendeid nii, et oleks tagatud andmete terviklikkus ja audentsus. Lisaks sellele soovitati elektrooniliste tõendite käsitlemiseks töötada välja täpsed juhised ja asjakohased tehnilised meetodid. Samuti tehti ettepanek, et kriminaalmenetlusõiguses võiks tunnustada digitaalseid andmeid samaväärselt paberdokumentidega. (Euroopa Nõukogu Ministrite komitee, 1995; Tartu Ülikool, 2013)

Seadus sätestab, et võimaluse korral võib ka kriminaalmenetluses menetlustoiminguid videosalvestada. Praktikas võiks rakendada seda võimalust kõige rohkem sündmuskoha vaatluse puhul. Kui kriminaalasjal on perspektiiv, et see lõpetatakse kuriteo toimepannud isiku tuvastamatuse tõttu, ei pea juhise kohaselt protokollis videosalvestist eraldi koostama. Videosalvestis ei ole sündmuskoha vaatluse puhul iseseisev tõend, vaid protokollis lisa. Menetluse lihtsustamise kontekstis on otstarbekas sündmuskoha vaatlus ainult videosalvestada, ilma toimingut protokollimata. Kui hiljem selgub, et asi läheb siiski kohtusse, on võimalik protokoll tagant järele vormistada. Kui videole on loetud peale sündmuskoha vaatluse käik, ei ole vaja protokollis täies mahus vormistada, vaid piisab kohustusliku info lühikirjeldusest ja viitest, et täpsem info on videosalvestises. Vajaduse korral tuleks konsulteerida menetlust juhtiva prokuröri, et saada täpsemaid juhiseid. (Politsei- ja Piirivalveamet, 2015)

Töö autor leiab, et kuigi ei ole praeguse KrMS kohaselt võimalik kasutada kriminaalmenetluses videosalvestisi iseseisvate tõenditena, oleks see seadusemuudatus kindlasti menetlusressursi kokkuhoidev ja lihtsustaks nii uurimisasutuste, prokuratuur ja kohtu tööd. PPA siseselt on võimalik siiski menetlusressursi kokkuhoiu eesmärgil jätta videosalvestise kohta eraldi vaatlusprotokoll tegemata ning vajadusel protokollida see tõendina, kui asi läheb kohtusse.

2. KRIMINAALMENETLUSE LIHTSUSTAMISE RAKENDAMINE LÕUNA PREFEKTUURIS

Teises peatükis annab autor ülevaade PPA Lõuna prefektuuris läbi viidud uurimuse lähtekohtadest, metoodikast ja tulemustest. Töö autor uurib, kas Lõuna prefektuuri uurijad teavad menetluse lihtsustamise põhimõtteid, kas neile on selgitatud lihtsustamise põhimõtete eesmärki, kas nad rakendavad neid ning kas põhimõtete rakendamisel on tekkinud raskusi. Samuti antakse uurijatele võimalus välja pakkuda veel täiendavaid lihtsustamise meetmeid.

Lisaks sellele analüüsib töö autor Lõuna prefektuuri menetluses olnud varavastaste kuritegude kriminaaltoimikuid, et näha, kas ja kui suurel määral on praktikas lihtsustamise põhimõtteid rakendatud nende kriminaalasjade puhul, mis on lõpetatud KrMS § 200¹ alusel.

2.1. Uurimismetoodika kirjeldus

Lõputöö eesmärgi saavutamiseks viis töö autor läbi uuringu, kasutades kombineeritult kvalitatiivset ja kvantitatiivset uurimismeetodit. Andmekogumise meetodina kasutati ankeetküsitlust (vt lisa 1), mis koostati LimeSurvey keskkonnas. Küsitlus koosnes 12-st küsimusest, mis hõlmasid vastaja töökoha asukohta, ametikohta ning tööstaaži. Järgnesid küsimused kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtete kohta, kus olid vastamiseks valikvastused ja töö autor palus vastajal oma vastuseid põhjendada.

Kriminaalmenetluse toimikute juhusliku valimi järgi analüüsis töö autor ka ajavahemikul 2015. aasta sügisest 2017. aasta lõpuni Lõuna prefektuuri menetluses olnud varavastaste süütegude kriminaalasju (vt lisa 2), mis lõpetati KrMS § 200¹ alusel.

2.2. Valimi kirjeldus ja põhjendus

2.2.1. Ankeetküsimustiku valim

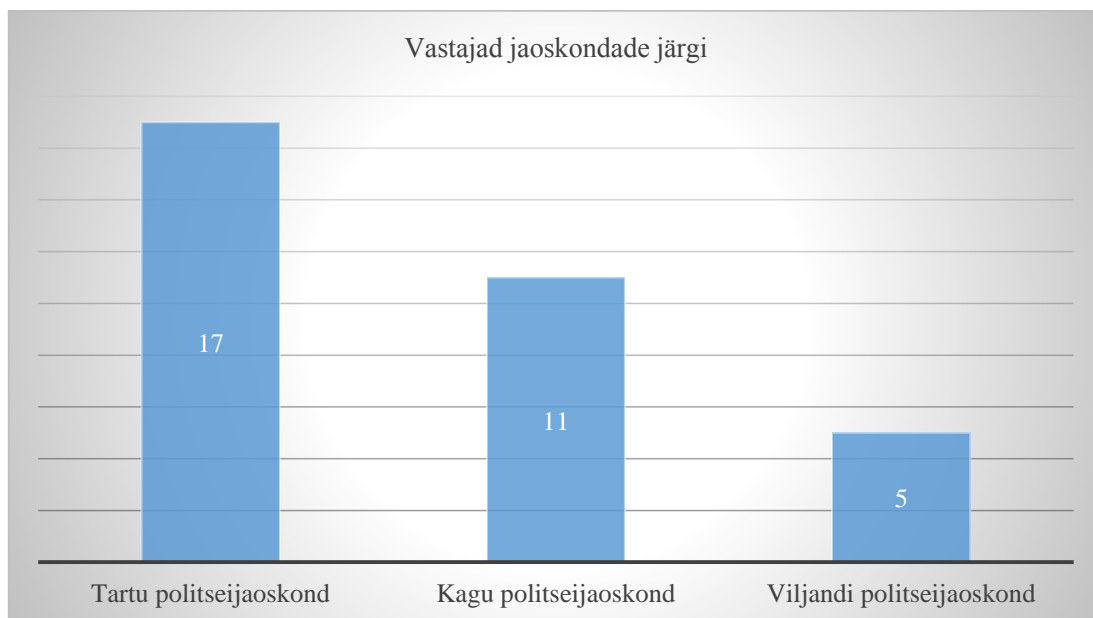
Kvalitatiivsetes uuringutes tegeletakse inimeste isikliku ja sotsiaalse kogemuse uurimise, kirjeldamise ja tõlgendamise ning püütakse mõista pigem väikesema arvu osalejate vaadet (Laherand, 2008, lk 13). Lõputöö valim on valitud eesmärgipäraselt. Lõputöö uurimisülesannete eesmärgist lähtuvalt määras töö autor valimiks PPA Lõuna prefektuuri

uurijad, kelle igapäevatöö hõlmab kriminaalmenetlust. Tartu politseijaoskonnas saadeti küsitlus varavastaste süütegude grupile, üldkuritegude grupile, vägivallakuritegude grupile ja operatiivsele menetlusgrupile. Kagu politseijaoskonnas edastati küsitlus Valga menetlusgrupile, Võru menetlusgrupile ja Põlva menetlusgrupile. Viljandi politseijaoskonnas edastati küsitlus vastamiseks Viljandi politseijaoskonna menetlusgrupi uurijatele. Kokku saatis töö autor küsimustiku 78-le uurijale ning autorist mitteolenevatel põhjustel laekus vastus 33-lt uurijalt (vt tabel 1).

Tabel 1. Valimi kirjeldus

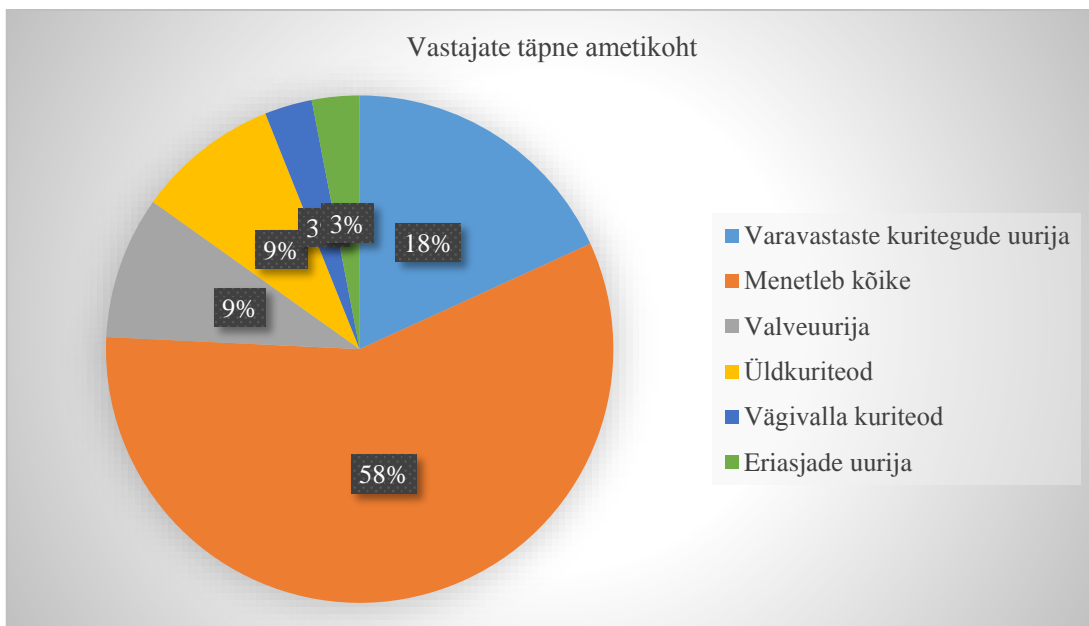
Vastajad	Jaoskond	Linn	Tööstaaž ametikohal	Ametikoht
R1	Viljandi	Viljandi	2 aastat	Varavastaste kuritegude uurija
R2	Tartu	Tartu	1 aastat	Varavastaste kuritegude uurija
R3	Tartu	Tartu	3 aastat	Varavastaste kuritegude uurija
R4	Tartu	Tartu	4 aastat	Varavastaste kuritegude uurija
R5	Tartu	Tartu	19 aastat	Menetleja
R6	Kagu	Põlva	18 aastat	Uurija
R7	Kagu	Põlva	6 aastat	Uurija
R8	Tartu	Jõgeva	5 aastat	Uurija
R9	Kagu	Põlva	13 aastat	Vanemuurija
R10	Viljandi	Viljandi	26 aastat	Vanemuurija
R11	Tartu	Tartu	27 aastat	Varavastaste kuritegude uurija
R12	Kagu	Võru	2 aastat	Uurija
R13	Kagu	Võru	24 aastat	Uurija
R14	Tartu	Tartu	2.5 aastat	Varavastaste kuritegude uurijate
R15	Viljandi	Viljandi	18 aastat	Uurija
R16	Tartu	Tartu	4 kuud	Valveuurija
R17	Kagu	Valga	1 aastat	Uurija
R18	Kagu	Võru	7 aastat	Uurija
R19	Kagu	Võru	22 aastat	Vanemuurija
R20	Tartu	Jõgeva	15 aastat	Eriasjade uurija
R21	Tartu	Tartu	1 aastat	Vägivalla kuritegude uurijate
R22	Kagu	Valga	23 aastat	Uurija
R23	Kagu	Võru	26 aastat	Uurija
R24	Tartu	Jõgeva	20 aastat	Uurija
R25	Tartu	Tartu	3 aastat	Üldkuritegude uurija
R26	Tartu	Tartu	2 kuud	Üldkuritegude uurija
R27	Tartu	Jõgeva	10 aastat	Uurija
R28	Kagu	Võru	25 aastat	Uurija
R29	Viljandi	Viljandi	14 aastat	Uurija
R30	Tartu	Tartu	15 aastat	Üldkuritegude uurija
R31	Tartu	Tartu	3 kuud	Valveuurija
R32	Viljandi	Viljandi	26 aastat	Uurija
R33	Tartu	Tartu	2 kuud	Valveuurija

Vastajate nimed on kodeeritud, et tagada vastanute anonüümsus. Iga vastaja on tähistatud tähega R, iga vastaja sai numbriga vahemikus 1-33 ning vastajate eristamiseks on antud neile kood R1-R33. Numbrite määramine vastajatele toimus tulenevalt küsitlusele vastamise järjekorrast.

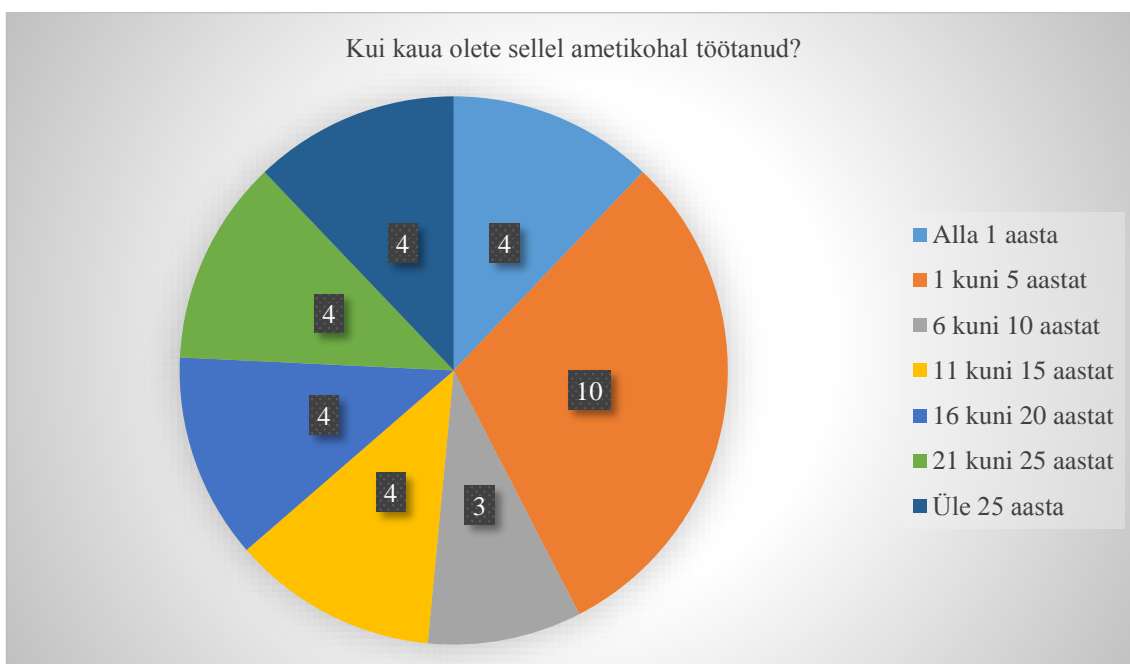
Joonis 4. Küsitlusele vastajate jaotus jaoskondade järgi (autori koostatud)

Ankeetküsimustikule vastas kokku 33 Lõuna prefektuuri uurijat, kellest 17 töötab Tartu politseijaoskonnas, 11 Kagu politseijaoskonnas ja 5 Viljandi politseijaoskonnas (vt joonis 4). Tartu politseijaoskonna 17-st vastajast märkisid 13 uurijat oma täpsemaks töökohaks Tartu ning 4 uurijat märkis selleks Jõgeva. Kagu politseijaoskonnas olid 3 vastajat märkinud oma töökoha asukohaks Põlva, 6 vastajat Võru ja 2 vastajat Valga. Viljandi politseijaoskond asub ainult Viljandis, seega seal valikuvариandidid puudusid.

Joonis 5. Küsitlusele vastajate täpne ametikoht (autori koostatud)

Vastajatest 6 märkisid oma täpsemaks ametikohaks varavastaste kuritegude uurija. 19 vastajat märkisid, et sellel ametikohal menetlevad kõiki oma piirkonnas toimunud kuritegusid. 3 Tartu uurijat märkisid, et töötavad valveuurijana, 3 märkisid, et töötavad üldkuritegude uurijana. 1 uurija märkis oma ametikohaks vägivallakuritegude uurija ning 1 märkis selleks üldkuritegude uurija. (vt joonis 5).

Joonis 6. Küsitlusele vastanud ametnike staaž ametikohal aastates (autori koostatud)

Vastajate tööstaaž oli väga erinev. Kõige vähem oli töötanud 4 uurijat, kel staaži alla aasta. Kõige pikema staažiga vastaja oli töötanud oma ametikohal 27 aastat. Küsitlusele vastas 10 uurijat tööstaažiga 1-5 aastat, 3 uurijat staažiga 6-10 aastat, 4 uurijat staažiga 11-15 aastat, 4 uurijat staažiga 16-20 aastat ning 4 uurijat, kel tööstaaži rohkem kui 25 aastat (vt joonis 6).

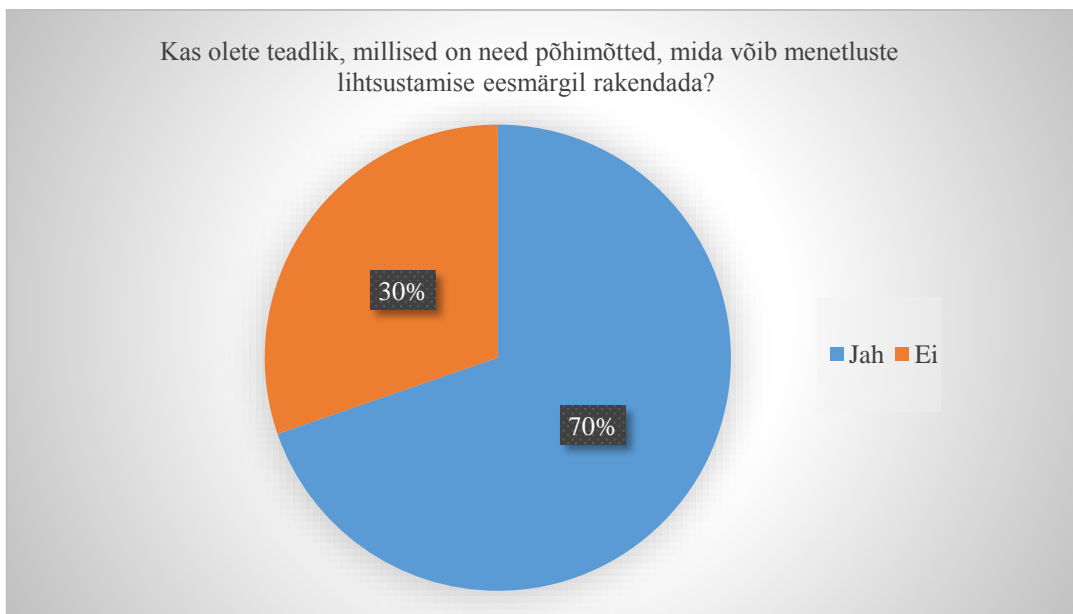
2.2.2. Kriminaaltoimikute valim

Lisaks ankeetküsimustikule analüüsis töö autor ka kriminaalasjade toimikuid. Kriminaalasjade juhusliku valimi põhjal on analüüsitud 2015. aasta oktoobrist kuni 2017. aasta detsembri ajavahemikus Lõuna prefektuuri uurijate menetluses olnud kriminaalasju, mis on lõpetatud KrMS § 200¹ alusel. Kokku analüüsiti 90 toimikut. Toimikute ajaline valim tulenes sellest, et kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtetes lepiti kokku 2015. aasta sügisel ning 2017. aasta lõpuks on autori hinnangul piisav aeg, mille kohta saaks teha adekvaatseid järeldusi põhimõtete rakendamisest.

2.3. Küsitluse tulemused

Järgnevalt on välja toodud ankeetküsitlusel saadud tulemused.

Enamus küsitlusele vastanud uurijatest vastasid, et nad on teadlikud 2015. aasta sügisel PPA juhtkonna ja juhtivprokuröride koostöökohtumisel kokkulepitud menetluspraktikat lihtsustavatest võimalustest. Nimelt 23 vastanut olid teadlikud ja 10 uurijat vastasid, et nad ei ole teadlikud (vt joonis 7).

Joonis 7. Lõuna prefektuuri menetlejate teadlikkus menetluse lihtsustamise põhimõtetest (autori koostatud)

Kui küsitlusele vastaja vastas, et „Jah, olen teadlik“, paluti tal vastajal nimetada nii palju võimalusi, kui ta teab.

Enamus vastanutest olid teadlikud esimesest põhimõttest ehk ülekuulamise vajaduse hindamisest konkreetsest ajaetapil. Sellest põhimõttest oli teadlik 22 vastajat 23-st. 15 vastanut 23-st teadsid, et põhimõtete hulka kuulub põhistamata määruste koostamine ning 17 vastanut 23-st olid teadlikud sellest, et videosalvestise protokoll ei pea koostama. Vastajate kommentaare:

„Esimeseks menetlustoiminguks võib olla registrikanne; kannatanut ei pea iga kord koheselt üle kuulama; kannatanult saadud lisainformatsiooni võib vormistada KrMS § 123 alusel ehk dokumendina; koostame põhistamata lõpetamise määruseid; videosalvestise protokoll ei pea vormistama täielikus mahus (mõnikord ei pea üldse vaatlema, video ongi tõend).“ – R4

„Kannatanut ei pea üle kuulama, piisab korrektsest avaldusest; videovaatlusi ei pea tegema, kui kahtlustatav tunnistab oma süü; stenogramme ei pea täismahus tegema.“ – R2

„Nn pimedates asjades ei pea olema alati kannatanu ülekuulamist, videosse salvestatud menetlustoiminguid ei pea transkripteerima, kõnesalvestisi ei pea vaatlema, videosalvestisi nt valvekaamerate videosid ei pea vaatlema.“ – R6

„Mõningatel juhtudel ei ole vaja kannatanut üle kuulata vaid piisab politseile tehtud avaldusest. Videosalvestisi ei ole tingimata tarvis vormistada protokolliks. Kriminaalmenetluse lõpetamise määrused võib koostada põhistuseta.“ – R7

„Täpselt eriti ei tea, kuid vist oli see, et võib koostada põhistuseta lõpetamise määrusi ja kui kannatanu on koostanud politseile korrektse avalduse, siis ei ole tarvis teda kannatanuna üle kuulata vaid võib koostada kannatanuks tunnistamise määruse. Midagi võis veel olla, kuid hetkel ei tule rohkem meelde.“ – R8.

Kuusteist uurijat olid teadlikud sellest, et lihtsustamise põhimõtteid võib rakendada nende menetluste puhul, mis tõenäoliselt lõpetatakse KrMS § 200¹ alusel. Lisaks sellele vastati, et neid põhimõtteid võib rakendada menetluste puhul, mis ei lähe kohtusse või kui kahtlustatav tunnistab oma süüdi. Samuti lihtsamate või vähese kahjuga varavastaste kuritegude puhul. Vastajate kommentaare:

„Kui tegeled kriminaalasjaga, millel on lõpetamise perspektiiv; kui kannatanu avaldus sisaldab piisavalt määral andmeid.“ – R4

„Perspektiivitute nn "pimedate" ja vähese kahjuga (eelistatavalt varavastaste) kriminaalaskjade puhul.“ – R7

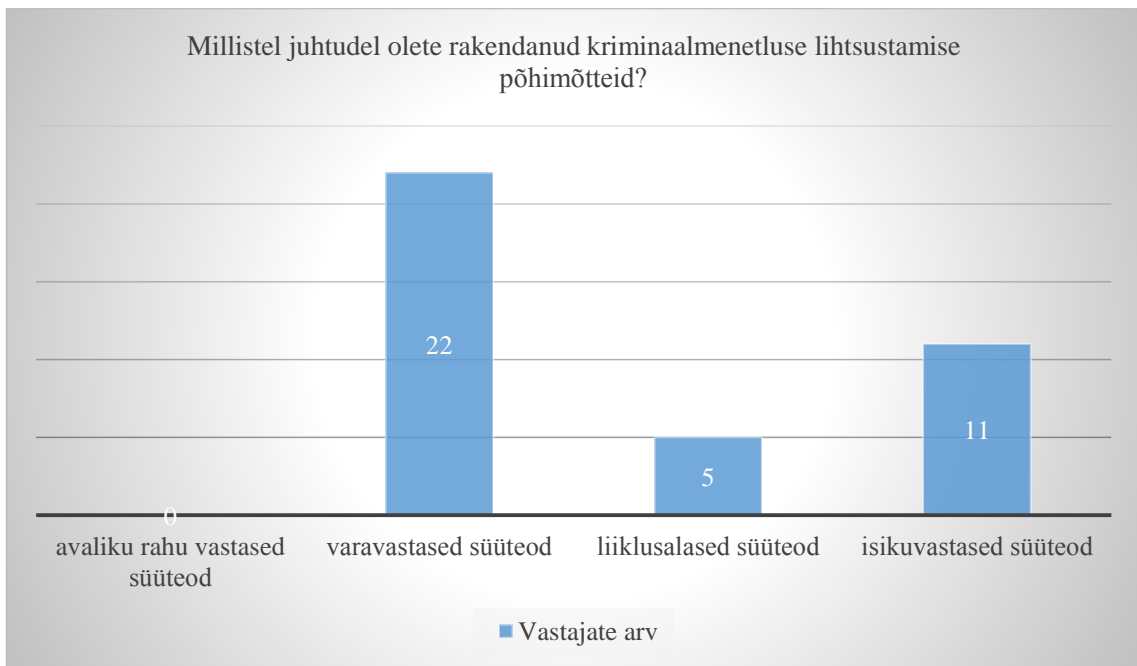
„Neid saab kasutada avastamata varguste toimikutes nt. sündmuskoha vaatluste puhul, kus piisab esialgu videsalvestusest. Hiljem saab selle vormistada paber kandjal protokolliks.“ – R9

„Kindlasti kehtivad need lõpetamiste puhul, kuna varasemalt põhjendasime lõpetamist ikka mõne lausega. Videosalvestisi teevad meil põhiliselt patrullid ja siis peavad nad ka ettekanded juurde lisama. Nii et neil on tööd rohkem, meil vähem. Kannatanute puhul olen mina alati kannatanu üle kuulanud, kuna süüiteotated on alati nii pealiskaudsed ja kui tahta asja korralikult uurida, siis peab kannatanu olema üksikasjalikult ülekuulatud.“ – R19

23-st uurijast 19 vastas, et neile on selgitatud kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtete eesmärgid ja põhjuseid, neli uurijat vastasid, et neile ei ole selgitatud. Enamus vastajatest märkisid lihtsustamise eesmärgiteks ja põhjusteks ressursi kokkuhoidmise, uurijate ja kannatanu aja säästmise ning menetluse kiirendamise. Vastajate kommentaare:

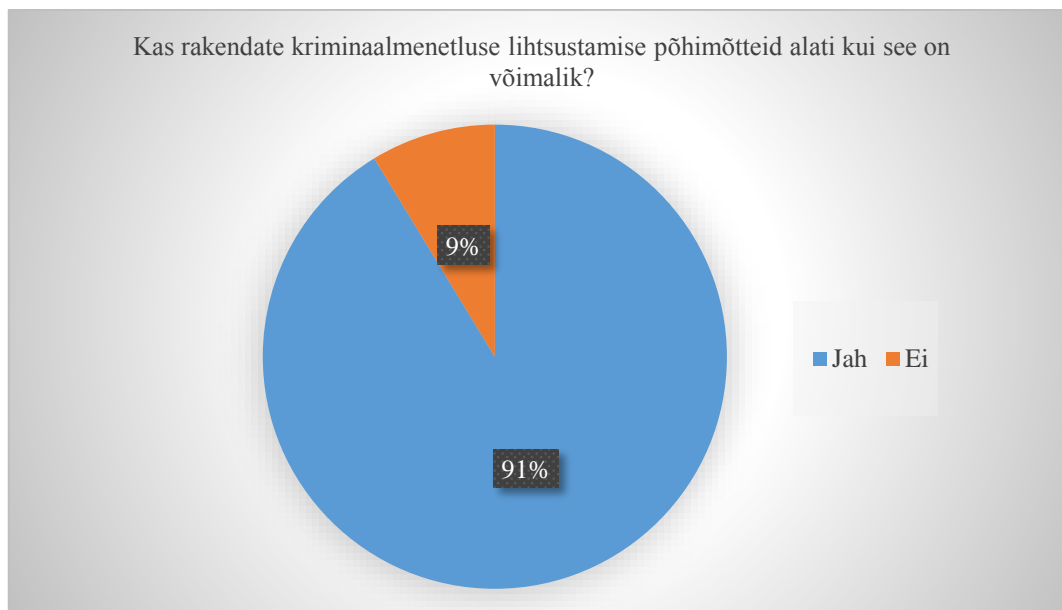
„Eesmärgiks on kannatanute aja kokku hoidmine ning vajadus vähendada menetlejate koormust.“ – R7

„Säästa nii menetlejate, kannatanute/tunnistajate aega, ebamõistliku töö tegemist.“ –
R18

Joonis 8. Küsitlusele vastajate kogemus põhimõtete rakendamisel süütegude liigiti (autori koostatud)

Kõik vastajad, kes olid märkinud, et nad on teadlikud antud põhimõtetest, vastasid, et nad on neid põhimõtteid ka ise rakendanud. 22 uurijat vastasid, et nad on lihtsustamise põhimõtteid rakendanud varavastaste süütegude puhul. Viiel korral vastati, et on põhimõtteid rakendatud liiklusalaste süütegude puhul. 11 korral vastati, et põhimõtteid rakendati isikuvastaste süütegude puhul (vt joonis 8).

Joonis 9. Põhimõtete rakendamise sagedus (autori koostatud)

Enamus vastajatest väitsid, et rakendavad kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtteid alati, kui see on võimalik. Vaid kaks uurijat vastasid, et nemad seda ei tee (vt joonis 9).

Vastaja kommentaar:

„Isegi, kui see on võimalik, ei pruugi see alati olla parim lahendus. Näiteks võib esineda vajadus tutvustada avaldajale seadusest tulenevaid õigusi ja kohustusi. Alati ei ole inimesega silmast silma kohtumata võimalik hinnata ka tema tausta ja motive.“ – R7

Joonis 10. Raskuste tekkimine kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtete rakendamisel (autori koostatud)

Enamus vastanutest väitsid, et neil ei ole kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtete rakendamisel probleeme ega küsimusi tekkinud. Seitse uurijat märkisid, et on tekkinud takistusi (vt joonis 10). Kõige rohkem käis läbi see probleem, et prokurörid kas paluvad teostada toimingud täielikult või saadavad toimikud tagasi. Üks vastaja nimetas probleemiks selle, et kui asi läks kohtusse, soovis kohtunik, et salvestis oleks asitõendina vaadeldud ja protokollitud. Samuti oli ühel uurijal tekkinud segadus, et kui väikese väärtusega varavastaste süütegude puhul võib põhimõtteid rakendada. Vastajate kommentaare:

„Kohtunik ei ole vastu võtnud tõendina CD-plaadil olevat Häirekeskuse kõnesalvestist, vaid on soovinud, et see oleks asitõendina vaadeldud ja protokollitud.“ – R9

„Teatud prokuröride suhtumine "teeme igaks juhuks"" – R5

„Mis on see väike kahju summa varavastase süüteo korral, mis juhul võin pimedas asja korral jätta kannatanu üle kuulamata? Alla 200 euro on juba väärtegu. Mina ise, vastust saamata, lähtusin 4000 eurost, kuna see on järgmine summa seadusest, mis on nõfikseeritud. On see õige, ei tea.“ – R14

Kõik küsitlusele vastanud uurijad märkisid, et peavad kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtteid vajalikuks. Põhjusteks toodi aja kokkuhoid, ressursi säätmise ja menetluse kiirendamine. Vastajate kommentaare:

„Menetluse lihtsustamine hoiab aega kokku ja annab võimaluse keskenduda olulisematele tõenditele põhjalikumalt.“ – R9

„Et lihtsustada uurijate niigi suurt menetluskoormust“ – R5

„Ei pea toiminguid tegema tegemise pärast.“ – R2

„Lõpetamiste puhul kindlasti vajalik, kuna ei pea põhjendama, mis kuriteo avastamiseks tehtud on. Põhjendame siis, kui kannatanu seda soovib. - Samuti videosalvestiste puhul. Me ei pea neid protokollima. Samuti ei pea kannatanut ülekuulama, kui on põhjalik avaldus või kuriteo teade, kuid mina selliseid näinud ei ole. Alati on tarvis midagi täpsustada ja täiendada.“ – R19

Neliteist vastanut leidsid, et nemad ise ei näe täiendavaid kriminaalmenetluse lihtsustamise võimalusi. 9 uurijat pakkusid välja erinevaid võimalusi, milleks oli mobiiltelefonide positsioneerimine, joobes juhtidega teostatavate toimingute lihtsustamine ja digitaalsete tõendite kasutamine. Vastajate kommentaare:

„Minu arvates kipub menetlusseadustik ajale jalgu jääma ning vajaks värskendust info digitaliseerumise ning hilisema tõendina kasutamise seisukohalt.“ – R7

„Mobiiltelefonide positsioneerimine viia ka kriminaalasja menetluse raamesse nagu telefonikõnede eristus.“ – R11

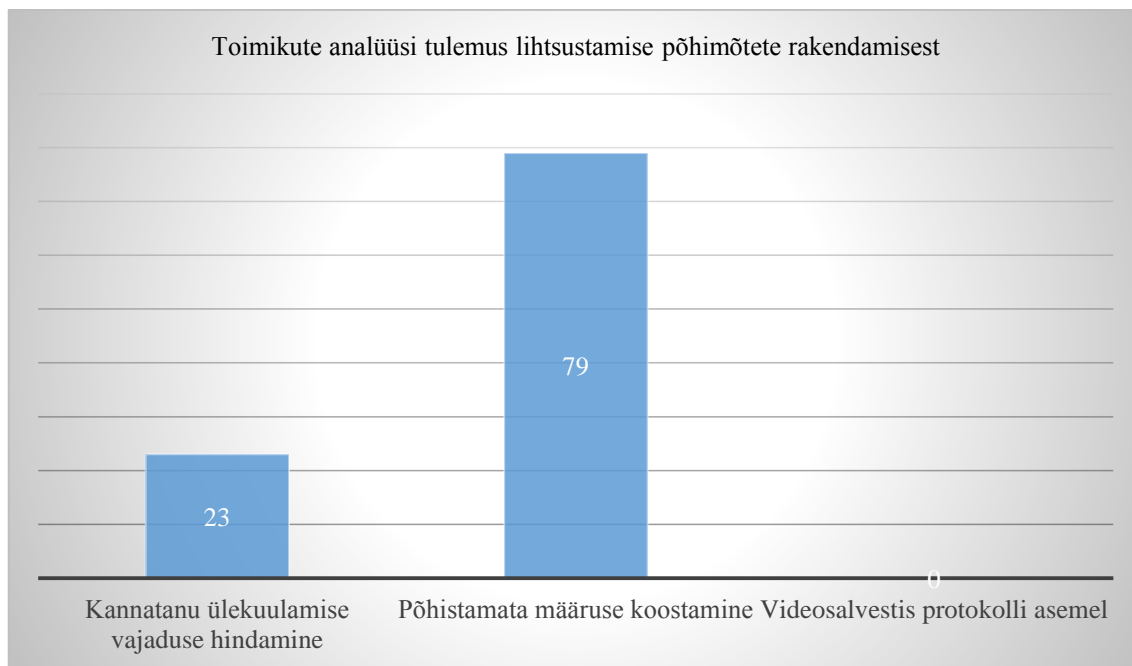
„Toiminguid, mida peab dokumenteerima ühe kriminaalses joobes juhi kinnipidamisel on liiga palju, tehke need kõik läbi ja saate aimu.“ – R12.

2.4. Toimikute analüüs

Toimikute analüüsil tekkis lõputöö autoril mitmeid raskusi. Kuna Lõuna prefektuuri arhiiv oli töö kirjutamise ajal kolimas Tallinnasse, ei olnud paljud kriminaalasjad Lõuna prefektuuris saadaval. Kuna toimikute analüüsilt oli luba saadud PPA uurimistööde komisjonilt, küsis autor luba PPA sisekontrollibüroolt, kas toimikutega tutvumine on lubatud ka MIS-is. Sisekontrollibüroo kooskõlastas taotluse, kuid lõputöö autor tutvus hiljem toimikutega paberkuju ka PPA keskarhiivis.

Töö autor analüüsis 90 ajavahemikku september 2015 kuni detsember 2017 jäävat kriminaalasja toimikut, mis olid lõpetatud KrMS § 200¹ alusel ehk toimepanija isiku tuvastamatuse tõttu.

90st toimikust 43 toimiku koosseisud olid KarS § 199 lg 2 p 8 ehk vargused, mis on toimepandud sissetungimisega, 41 toimikut olid KarS § 199 lg 1 koosseisuga ehk vargused.

Joonis 11. Lihtsustamise põhimõtete rakendamine toimikute analüüsi põhjal (autori koostatud)

Toimikute analüüsist selgus, et kõige rohkem rakendatakse teist põhimõtet ehk põhistamata määruse koostamist. Kannatanu ülekuulamise vajaduse hindamist rakendati 23-s toimikus ning ühestki toimikust ei nähtunud kolmanda põhimõtte ehk videosalvestise kasutamist protokollis asemel (vt joonis 11).

Esimese põhimõtte ehk kannatanu ülekuulamise vajaduse hindamist konkreetsel ajaetapil oli nähtavalt rakendatud 23-s toimikus. Nende hulgas oli toimikuid, kus kannatanu oli täitnud PPA kodulehel avalduse ning menetleja oli isiklikult küsinud täiendavat informatsiooni e-maili teel. Samuti oli toimikuid, kus peale avalduse ühtegi teist dokumenti toimikus ei olnudki peale lõpetamise määruse. Oli ka toimikuid, kus kannatanu oli täitnud süüteo teate või teinud Häirekeskusele väljakutse ning menetleja oli otsustanud, et kuulab kannatanu üle hiljem, mitte esimese toiminguna. Enamus esimest põhimõtet rakendanud toimikud olid olnud menetluses Tartus.

Põhistamata määrus oli koostatud 79 toimiku puhul. See näitab seda, et just teisest põhimõttest on uurijad teadlikud ja neil on seda töös mugav rakendada.

Sündmuskoha vaatlusi ei olnud protokollimise asemel videosalvestatud kordagi. Enamus juhtudes oli koostatud sündmuskoha vaatlus koos piltidega, mis tähendab seda, et

vaatluste tegijal oli olemas salvestamiseks kaamera, kuid otsustas siiski teha pildid ja paberkujul sündmuskoha vaatluse protokoll. See võib olla tingitud ka sellest, et paljude varguste puhul helistab inimene esimesena numbril 112 ning juhtimiskeskus saadab kohapeale patrullekipaaži, kes teostab esmased menetlustoimingud. Patrullpolitseinikud ei pruugi olla teadlikud sellisest võimalusest. Samas oli toimikute hulgas ka neid, kus sündmuskoha vaatluse oli teinud uurija.

2.5. Järeldused ja ettepanekud

Selles alapeatükis võtab autor kokku uuringu tulemused ja teeb järeldused teoreetiliste ja empiiriliste tulemuste kohta.

Läbiviidud küsitlusest ja toimikute analüüsist saab järeldada, et enamus Lõuna prefektuuri uurijatest on kuulnud kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtetest ja rakendavad neid oma igapäevatoos. Küsitluse vastustest selgus, et kõiki lihtsustamise põhimõtteid teavad teoreetiliselt suurem osa vastanutest, kuid toimikute analüüsist selgus, et peamiselt kasutatakse siiski vaid põhistsamata määruse koostamise võimalust. Autor arvab, et selle põhimõtte rakendamine on uurijate jaoks kõige mugavam ja tekitab kõige vähem küsimusi. Samuti võib tekitada teiste põhimõtete rakendamine uurijates ebakindlust, sest nad ei pruugi osata kohe hinnata, kas kriminaalasjas kuriteo toimepannud isik jääb tuvastamata või mitte, ja tulenevalt sellest otsustavad nad toimingud siiski täielikult ära teha. Põhistamata määruste puhul on aga kindel, et asi lõpetatakse ja hiljem ei pea ühtegi dokumenti juurde täitma või ümber tegema.

Küsitluse vastustest tulenes ka see, et suurele enamusele, kes olid kursis lihtsustamise põhimõtetega, oli ka selgitatud nende põhimõtete eesmärki. Neljandik väitsid, et nad teavad põhimõtteid, aga ei tea nende eesmärki, nende vastajate tööstaaž jäi üldiselt kuni 2 aastani. Töö autor täheldas vastustest ka seda, et ka need uurijad, kes ei olnud lihtsustamise põhimõtetest teadlikud, olid lühikese tööstaažiga, mis võib tähendada seda, et lihtsustamise põhimõtete rakendamise eesmärki tutvustati uurijatele ainult siis, kui põhimõtted välja töötati ja vahetud juhid ei ole uutele uurijatele põhimõtteid tutvustanud. Uuringu tulemusel selgus, et kõik uurijad peavad lihtsustamise põhimõtteid vajalikuks. Põhjastena toodi välja menetlusressursi kokkuvõid, menetluse kiirendamine ja kannatanu säästmise.

Küsitluste vastustest tulenes, et uurijad näevad probleemina seda, et kohus ja prokuratuur ei taha võtta vastu digitaalseid tõendeid, mis on protokollimata. Tegemist ei ole aga lihtsustamise põhimõtete rakendamise juhisest tuleneva probleemiga, sest juhised näeb ette, et kui kriminaalasi läheb kohtusse, tuleb protokoll tagant järele vormistada.

Lähtuvalt uuringu tulemustest teeb lõputöö autor seoses kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtete rakendamisega järgnevad järeldused ja ettepanekud:

- Kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtted aitavad hoida kokku menetlusressurssi ja Lõuna prefektuuri uurijad peavad neid vajalikuks.
- Kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtted või nende rakendamise tingimused on jäänud mõnele uurijale arusaamatuks, mistõttu võiks juhised laiendada ja selle põhjalikumalt lahti kirjutada. Samuti tuleks selgitada ja puudutada varalise kahju teemat ja selgitada uurijatele seda, et põhimõtete rakendamise võimalus ei sõltu tekitatud kahju suuruselt.
- PPA vahetud juhised peaksid tuletama mõne aja tagant uurijatele meelde lihtsustamise põhimõtteid, nende eesmärki ja tingimusi.
- Vahetud juhised peaksid tutvustama kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtteid uutele töötajatele ja neile, kes ei töötanud põhimõtete väljatöötamise hetkel uurijatena.
- Kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtted tuleks üle korrata prokuratuurides ja paluda prokuröridel järgida neid põhimõtteid, et ei tekiks olukordi, kus prokurör nõuab uurijalt lisatoimingute tegemist, kui see pole vajalik või seda ei peaks tegema lähtuvalt juhisest.
- PPA vahetutel juhtidel jälgida, kas uurijad rakendavad kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtteid ja kas seoses rakendamisega on tekkinud probleeme või küsimusi.

KOKKUVÕTE

Lõputöö autor valis teemaks „Kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtete rakendamine Lõuna prefektuuri näitel“, sest kirjutamise hetkel oli käimas kriminaalmenetlusõiguse revisjon ning kriminaalmenetluse lihtsustamine menetlusressursi kokkuhoiu eesmärgil oli aktuaalne teema. Huvi antud teema vastu väljendas ka Lõuna prefektuuri juhtkond.

Lõputöö eesmärgiks oli uurida, kas ja millisel määral teavad Lõuna prefektuuri kriminaalmenetlejad prokuratuuri ja politsei vahel kokkulepitud lihtsustamise põhimõtteid; kas neid põhimõtteid rakendatakse igapäevatoos ja kas neist on kasu. Samuti paluti uurijatel välja pakkuda täiendavaid lihtsustamise võimalusi.

Töö autor keskendus lõputöös kolme kokkulepitud põhimõtte rakendamisele: kannatanu ülekuulamise vajaduse hindamine konkreetsetel ajaetapil, põhistamata määruste koostamine ja videosalvestise kasutamine protokollil asemel.

Lähtuvalt lõputöö eesmärgist püstitas töö autor järgmised uurimisküsimused:

1. Millisel määral on Lõuna prefektuuri uurijad teadlikud PPA ja prokuratuuri kokkulepitud kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtetest?
2. Kuidas Lõuna prefektuuri uurijad rakendavad lihtsustamise põhimõtteid?
3. Milliseid täiendavaid lihtsustamise võimalusi näevad Lõuna prefektuuri uurijad?

Seatud eesmärgi saavutamiseks kasutas töö autor uurimismeetoditena ankeetküsitlust ja Lõuna prefektuuri varavastaste kriminaalasjade toimikute vaatlust, mis on lõpetatud KrMS § 200¹ alusel.

Uuringu tulemusest selgus, et enamus uurijaid on teadlikud kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtetest ja nende eesmärgist. Enamusel polnud tekkinud rakendamisega ka probleeme, kuid mõned probleemid on siiski ette tulnud. Uurijad tõid kitsaskohtadena välja, et kui on öeldud, et põhimõtteid võib rakendada väikese väärtusega varavastaste kuritegude puhul, siis täpselt ei ole ära piiratud summa, mis jääb „väikese väärtuse“ piiresse. Lisaks sellele toodi välja, et kohus ei võta vastu CD-plaadil olevat kõnesalvestist, vaid soovib, et see oleks protokollitud. Juhises on aga konkreetsetel välja toodud, et kui kriminaalasi läheb kohtusse, tuleb protokoll tagant järele vormistada. See näitab, et Lõuna prefektuuri uurijatele ei ole täpselt selgitatud kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtete rakendamise tingimusi või on juhis ebamäärane.

Kõik uurijad vastasid, et nad peavad lihtsustamise põhimõtteid vajalikuks. Põhjustena toodi välja menetlusressursi kokkuhoid, menetluse kiirendamine ja kannatanu säästmine. Lõputöö autor tegi töö tulemusena ettepaneku korrata üle kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtted nii uurijate kui ka prokuröride seas.

SUMMARY

The author of this thesis chose the topic „The implementation of the simplification principles of criminal procedure based on the example of South prefecture“, because on the time of writing the revision of Criminal Procedual Law was in process and the simplification of criminal procedure in the purpose of saving procedural resource was an actual topic.

The aim of the present thesis was to find out, if and how much do the investigators of South prefecture know about the simplification principles of criminal procedure that were agreed upon with the Prosecutors Office and police, do investigators use these principles while performing tasks and what the benefits are. Also the investigators were asked for complemental principles of simplification.

The thesis focused on the implementation of the three main principles: considering the need of interrogating the victim in a specific time frame, drawing up unfounded ordinances and using video recording instead of a written procedure act.

In the thesis, the author of the study made following research inquiries:

1. How much do the investigators of South prefecture know about the simplification principles of criminal procedure that were agreed upon the Prosecutors Office and police?
2. How do the investigators of South prefecture implementate the principles of simplification?
3. What kind of additional principles of simplifications would the investigators of South prefecture wish to see?

To accomplish the inquiries set, a survey was carried out among the investigators of South prefecture and the author analysed the criminal investigation files of crimes against property that were ended based on KrMS § 200¹.

Based on the results of the study, it was clear that most of the investigators know about the simplification principles and about their purpose. Most of the investigators had not had any difficulties with implementation of set simplification principles, but there were

a few issues. The investigators pointed out as a problem that they do know that they can implementate these principles on cases against low-valued propey, but have no comprehension of the boundaries of low value. It was also pointed out that the court does not accept CD-records as evidence but insists it to be protocolled. In the implementation instructions of the simplification principles of criminal procedures it is pointed out that protocol needs to be done in case if the investigation goes to the court. Hence the investigators have not been clearly briefed on the criminal procedure simplification principles or the instruction manual is vague.

All of the investigators said that they consider the simplification principles nessessary, as it saves resources, makes investigation faster and spares victims. Based on the results of the study, the author of the thesis made a suggestion to repeat the simplification principles among investigators and prosecutors.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

Euroopa Nõukogu Ministrite komitee, 1995. *Recommendation No. R (95) 13 of the Committee of Ministers to member states concerning problems of criminal procedural law connected with information technology*. [Võrgumaterjal] Leitav:

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016804f6e76> [Kasutatud 12.03.2018].

Euroopa Parlament, Euroopa Liidu Nõukogu, 2012. *Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2012/29/EL, 25. oktoober 2012, millega kehtestatakse kuriteoohvrite õiguste ning neile pakutava toe ja kaitse miinimumnõuded ning asendatakse nõukogu raamotsus 2001/220/JSK*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A32012L0029> [Kasutatud 12.03.2018].

Hirvoja, M., 2016. *Analüüs - üleminek täisdigitaliseeritud kriminaalmenetlusele*: Justiitsministeerium. [Võrgumaterjal] Leitav:

https://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/uleminek_taisdigitaliseeritud_kriminaalmenetlusele_m_hirvoja.pdf [Kasutatud 11.10.2017].

Justiitsministeerium, 2010. *Kriminaalpoliitika arengusuunad aastani 2018*.

[Võrgumaterjal] Leitav:

https://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/elfinder/article_files/kriminaalpoliitika_arengusuunad_aastani_2018.pdf [Kasutatud 16.02.2018].

Justiitsministeerium, 2015. *Kriminaalmenetlusõiguse revisjoni lähteülesanne*.

[Võrgumaterjal] Leitav:

https://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/kriminaalmenetluse_revisjoni_lahteulesanne.pdf [Kasutatud 19.12.2017].

Justiitsministeerium, 2015. *KrMS muutmisvajaduse arutelu: kokkuvõte*. [Võrgumaterjal]

Leitav: https://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/krms_muutmisvajaduse_arutelu_-_kokkuvote_uldine_02_04_2015.pdf [Kasutatud 22.02.2018].

Kahtlustatava I. A. vahistamise pikendamise, 2017, 3-1-1-115-16

Kangur, A., 2001. Väikeste süütegude menetlus: aus menetlus vs kokkuhoid. *Juridica*, Issue VII, pp. 495-500.

- Kangur, A., 2011. Kohtuvälised avaldused tõendina kriminaalkohtumenetluses. *Juridica*, VIII, lk. 589-611.
- Karistusseadustik* (2001) RT I, 30.12.2017, 29.
- Kergandberg, E., Järvet, T., Ploom, T. & Jaggo, O., 2004. *Kriminaalmenetlus*. Teine, muudetud trükk. Tallinn: Sisekaitseakadeemia.
- Kergandberg, E. & Pikamäe, P., 2012. *Kriminaalmenetluse seadustik: kommenteeritud väljaanne*. Tallinn: Juura.
- Kriminaalmenetluse seadustik* (2003) RT I, 05.12. 2017, 8
- Kergandberg, E. & Sillaots, M., 2006. *Kriminaalmenetlus*. Tallinn: Juura.
- Krüger, U., 2007. *Kriminaalmenetlus: Tõendamine kohtueelses menetluses. Üldkäsitlus*. Tallinn: Sisekaitseakadeemia.
- Krüger, U., 2008. *Ülekuulamine kohtueelses menetluses. Õiguslikud aspektid*. Tallinn: Sisekaitseakadeemia.
- Kurm, M., 2016. *Tõendite kogumisel dubleerimise vältimine kohtu- ja kohtueelses menetluses. Analüüs*: Justiitsministeerium. [Võrgumaterjal] Leitav: https://www.just.ee/sites/www.just.ee/files/toendamine_m._kurm.pdf [Kasutatud: 21.01.2018]
- Laherand, M.-L., 2008. *Kvalitatiivne uurimisviis*. Tallinn: Infotrükk.
- Lõhmus, U., 2014. Tõendi lubatavus ja välistamine kriminaalmenetluses. Kui loogiline on Eesti tõendamissüsteem?. *Juridica*, VIII, lk 690-699.
- Miller, M., (2005). Chapter 10: Crime Scene Investigation. Rmt: Nordby, J. & James, S. toim-d. *Forensic Science: An Introduction to Scientific and Investigative Techniques. Second Edition.*, Boca Raton, FL: CRCPress.
- Politsei- ja Piirivalveamet, 2015. *Menetlust lihtsustavate võimaluste rakendamise juhis*.
- Prokuratuur, 2017. *Prokuratuuri aastaraamat 2017*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.prokuratuur.ee/et/prokuratuuri-aastaraamat-2017/prokuratuuri-aastanumbrites> [Kasutatud 11.04.2018].

Siseministeerium, 2015. *Siseturvalisuse arengukava 2015-2020*. [Võrgumaterjal]

Leitav:

https://www.siseministeerium.ee/sites/default/files/dokumendid/Arengukavad/siseturvalisuse_arengukava_2015-2020_kodulehele.pdf [Kasutatud 02.02.2018].

Statistikaamet, 2018. Registreeritud kuriteod astme/liigi järgi. [Võrgumaterjal] Leitav:

<http://andmebaas.stat.ee/Index.aspx?lang=et&DataSetCode=JS001> [Kasutatud 15.04.2018].

Tartu Ülikool, 2013. *Analüüs isikute põhiõiguste tagamisest ja eeluurimise kiirusest kriminaalmenetluses*. [Võrgumaterjal] Leitav:

http://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/elfinder/dokumendid/analuus_isikute_pohioiguste_tagamisest_ja_eeluurimise_kiirusest_kriminaalmenetluses.pdf [Kasutatud 23.02.2018].

Tehver, J., 2016. *Digitaalsete tõendite kasutamise võimaldamine*: Justiitsministeerium.

Vabariigi Valitsus, 2015. *Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm 2015-*

2019. [Võrgumaterjal] Leitav:

<https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/3030/6201/5006/231klisa.pdf> [Kasutatud 19.12.2017].

Väärteomenetluse seadustik (2002) RT I, 30.12.2017, 22

JOONISTE JA TABELITE LOETELU

Joonis 1. Kriminaalmenetluse subjektid (Kriminaalmenetluse seadustik, 2003; autori koostatud).....	9
Joonis 2. Kriminaalmenetluses menetlejate kategooriad (autori koostatud)	10
Joonis 3. Kriminaalmenetlusse kaasatud inimesed aastas (Hirvoja, 2016; autori koostatud).....	11
Joonis 4. Küsitlusele vastajate jaotus jaoskondade järgi (autori koostatud).....	22
Joonis 5. Küsitlusele vastajate täpne ametikoht (autori koostatud)	23
Joonis 6. Küsitlusele vastanud ametnike staaž ametikohal aastates (autori koostatud)..	23
Joonis 7. Lõuna prefektuuri menetlejate teadlikkus menetluse lihtsustamise põhimõtetest (autori koostatud)	25
Joonis 8. Küsitlusele vastajate kogemus põhimõtete rakendamisel süütegude liigiti (autori koostatud).....	27
Joonis 9. Põhimõtete rakendamise sagedus (autori koostatud).....	28
Joonis 10. Raskuste tekkimine kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtete rakendamisel (autori koostatud).....	28
Joonis 11. Lihtsustamise põhimõtete rakendamine toimikute analüüsi põhjal (autori koostatud).....	31

LISA 1. Ankeetküsimustik

Olen Sisekaitseakadeemia politsei- ja piirivalvekolledži 3. kursuse kadett Janette Kravets ning kirjutan lõputöö teemal „Kriminaalmenetluse lihtustamise põhimõtete rakendamine Lõuna prefektuuris“. Palun Teie abi, vastates nendele küsimustele ja väljendades oma mõtteid ja arvamust. Küsitluse läbiviimise eesmärgiks on teada saada, kas PPA Lõuna prefektuuris töötavad uurijad on teadlikud 2015. aasta sügisel PPA juhtkonna ja juhtivprokuröride koostöökohtumisel kokkulepitud menetluspraktikat lihtsustavate võimaluste suhtes, kas lihtsustamise põhimõtteid rakendatakse igapäevatoos ja kas nendest on kasu.

Küsimustik on anonüümne ning saadud andmeid kasutatakse kogumina statistilises analüüsis.

Eesmärk on välja selgitada kas ja kuidas aitab kriminaalmenetluse lihtsustamise meetmed kaasa menetlusökonoomikale või efektiivsusele. Kas on võimalik leida veel menetluse lihtsustamise võimalusi. Teie kaasabi on väga oluline, et selgitada välja, kas kokkulepitud põhimõtteid on rakendatud ja kas need on aidanud kaasa menetluse efektiivsusele ning minu töö tulemusena leida võimalusi menetluse paremaks korraldamiseks.

Baasandmed:

1. Töökoht (jaoskonna täpsusega)
2. Täpne eriala, mis valdkonna menetleja
3. Kui kaua olete sellel ametikohal töötanud?

1. 2015. aasta sügisel lepiti PPA juhtkonna ja juhtivprokuröride koostöökohtumisel kokku menetluspraktikal lihtsustavate võimaluste suhtes, et säästa uurijate ajalisi ressursse ja samuti kannatanuid. Kas olete teadlik, millised on need põhimõtted, mida võib menetluste lihtsustamise eesmärgil rakendada?

- a) jah*
- b) ei ole kuulnud

*Palun nimetage nii palju, kui teate.

3. Millisel juhul kehtivad kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtted?

*vaba vastuse väli

2. Kas Teile on seletatud lahti kriminaalmenetluse lihtsustamise eesmärk ja põhjused?

a) jah*

b) ei

*Palun kirjeldage eesmärki ja selgitage põhjuseid

4. Kas olete ise rakendanud kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtteid?

a) jah

b) ei*

*Palun selgitage, miks ei ole.

5. Mis juhtudel olete rakendanud kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtteid?

a) avaliku rahu vastased süüteod

b) varavastased süüteod

c) liiklusalased süüteod

d) isikuvastased süüteod

e) teised (vaba vastuse väli)

6. Kas rakendate kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtteid alati, kui see on võimalik?

a) jah

b) ei*

*Palun selgitage, miks ei rakenda.

7. Kas kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtete rakendamisega on tekkinud takistusi või küsimusi?

a) jah*

b) ei

*Palun selgitage, millised takistused või küsimused on tekkinud seoses rakendamisega.

8. Kas peate kriminaalmenetluse lihtsustamise põhimõtteid vajalikuks?

a) jah – Palun selgitage, miks?

b) ei – Palun selgitage, miks?

9. Kas näete ise veel täiendavaid lihtsustamise võimalusi?

a) jah*

b) ei

*Palun kirjeldage.

LISA 2. Kriminaalajade vaatlus

	Toimik nr 1	Toimik nr 2	Toimik nr 3	Toimik nr 4	Toimik nr 5	Toimik nr 6	Toimik nr 7	Toimik nr 8	Toimik nr 9	Toimik nr 10	Toimik nr 11
Menetlenu jaoskond	Viljandi	Viljandi	Viljandi	Viljandi	Viljandi	Viljandi	Viljandi	Viljandi	Viljandi	Viljandi	Viljandi
KarS §	199 lg 2 p 8	199 lg 2 p 8	199 lg 2 p 8	199 lg 2 p 8	199 lg 2 p 8	199 lg 2 p 8	199 lg 1	199 lg 2 p 8	199 lg 1	199 lg 2 p 8	199 lg 2 p 8
Lõpetamise §	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹
Kannatanu ülekuulamine tehtud hiljem	ei	ei	Jah	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei	Jah, ainult avaldus	Ei	Jah
Koostatud põhistamata määrus	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah
Videosalvestis protokolli asemel	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei

	Toimik nr 12	Toimik nr 13	Toimik nr 14	Toimik nr 15	Toimik nr 16	Toimik nr 17	Toimik nr 18	Toimik nr 19	Toimik nr 20	Toimik nr 21
Menetlenu- jaoskond	Kagu (Valga)	Kagu (Valga)	Kagu (Valga)	Kagu (Valga)	Kagu (Valga)	Kagu (Valga)	Kagu (Valga)	Kagu (Valga)	Kagu (Valga)	Kagu (Valga)
KarS §	199 lg 1	201 lg 1	199 lg 1	199 lg 1	199 lg 1	199 lg 1	199 lg 2 p 8	199 lg 1	199 lg 1	199 lg 2 p 8
Lõpetamise §	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹
Kannatanu ülekuulamine tehtud hiljem	ei	Ei	Jah	Ei, õiend: vestles tunnistaja- ga	Jah, 1 kuu hiljem	Jah	Jah	Jah (pole üldse tehtud, ainult teade)	Ei, 2x	Jah, ainult Avaldus
Koostatud põhistamata määrus	Jah	Jah	Jah	Ei	Ei	Ei	Ei	Jah	Jah	Jah
Videosalvestis protokolli asemel	Ei	Ei	-	-	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei	-

	Toimik nr 22	Toimik nr 23	Toimik nr 24	Toimik nr 25	Toimik nr 26	Toimik nr 27	Toimik nr 28	Toimik nr 29	Toimik nr 30
Menetlenu jaoskond	Kagu (Valga)	Kagu (Valga)	Kagu (Valga)	Kagu (Valga)	Kagu (Valga)	Kagu (Valga)	Kagu (Võru)	Kagu (Võru)	Kagu (Võru)
KarS §	199 lg 1	203 lg 1 ja 117 lg 1	199 lg 1	199 lg 1	199 lg 1	199 lg 2 p 8	199 lg 2 p 8	199 lg. 1	199 lg. 2 p. 8
Lõpetamise §	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹ ja 206	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹
Kannatanu ülekuulamine tehtud hiljem	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei	Jah	Ei	Jah
Koostatud põhistamata määrus	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah	Ei	Ei	Jah
Videosalvestis protokollil asemel	-	-	Ei	-	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei

	Toimik nr 31	Toimik nr 32	Toimik nr 33	Toimik nr 34	Toimik nr 35	Toimik nr 36	Toimik nr 37	Toimik nr 38	Toimik nr 39	Toimik nr 40
Menetlenu jaoskond	Kagu (Võru)	Kagu (Võru)	Kagu (Võru)	Kagu (Võru)	Kagu (Võru)	Kagu (Võru)	Kagu (Võru)	Kagu (Võru)	Kagu (Võru)	Kagu (Võru)
KarS §	199 lg. 1	199 lg. 1	199 lg. 2 p. 8	199 lg. 2 p. 8	199 lg. 1	266 lg. 2 p. 1	199 lg. 1	199 lg. 2 p. 8	199 lg. 2 p. 8	199 lg. 1
Lõpetamise §	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹
Kannatatu ülekuulamine tehtud hiljem	Ei	Ei	Ei	Jah (avaldus)	Ei	Jah	Ei	Ei	Ei	Ei
Koostatud põhistamata määrus	Ei	Jah	jah	Jah	Jah	jah	Jah	Jah	Jah	Jah
Videosalvestis protokollil asemel	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei

	Toimik nr 41	Toimik nr 42	Toimik nr 43	Toimik nr 44	Toimik nr 45	Toimik nr 46	Toimik nr 47	Toimik nr 48	Toimik nr 49	Toimik nr 50
Menetlenu jaoskond	Kagu (Võru)	Kagu (Võru)	Kagu (Võru)	Kagu (Võru)	Kagu (Võru)	Kagu (Võru)	Kagu (Võru)	Kagu (Võru)	Kagu (Võru)	Kagu (Võru)
KarS §	199 lg. 1	199 lg. 1	199 lg. 2 p. 8	199 lg. 2 p. 8	199 lg. 2 p. 8	199 lg. 2 p. 8	199 lg. 2 p. 8	199 lg. 2 p. 8	199 lg. 2 p. 8	199 lg. 1
Lõpetamise §	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹
Kannatanu ülekuulamine tehtud hiljem	ei	Ei	Ei	Ei	ei	jah	Jah	Ei	Jah (pole tehtud)	Ei
Koostatud põhistamata määrus	jah	Jah	Ei	Jah	Jah	Jah	jah	jah	Jah	Jah
Videosalvestis protokollil asemel	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei

	Toimik nr 51	Toimik nr 52	Toimik nr 53	Toimik nr 54	Toimik nr 55	Toimik nr 56	Toimik nr 57	Toimik nr 58	Toimik nr 59	Toimik nr 60
Menetlenu jaoskond	Tartu	Tartu	Tartu	Tartu	Tartu	Tartu	Tartu	Tartu	Tartu	Tartu
KarS §	199 lg. 2 p. 8	199 lg. 1	199 lg. 2 p. 8	199 lg. 2 p. 8	199 lg. 1	199 lg. 1	199 lg. 1	199 lg. 2 p. 8	213 lg. 1	199 lg. 2 p. 8
Lõpetamise §	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹
Kannatanu ülekuulamine tehtud hiljem	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah	Ei	Jah	Ei	Ei
Koostatud põhistamata määrus	Jah	Jah	jah	jah	Jah	jah	Jah	Jah	Jah	Jah
Videosalvestis protokollil asemel	-	-	-	?	-	-	-	-	-	Ei

	Toimik nr 61	Toimik nr 62	Toimik nr 63	Toimik nr 64	Toimik nr 65	Toimik nr 66	Toimik nr 67	Toimik nr 68	Toimik nr 69	Toimik nr 70
Menetlenu jaoskond	Tartu (Jõgeva)	Tartu (Jõgeva)	Tartu (Jõgeva)	Tartu (Jõgeva)	Tartu (Jõgeva)	Tartu (Jõgeva)	Tartu (Jõgeva)	Tartu (Jõgeva)	Tartu (Jõgeva)	Tartu (Jõgeva)
KarS §	199 lg. 2 p. 8	§ 199 lg. 2 p. 4	199 lg. 2 p. 8	199 lg. 2 p. 8	199 lg. 1	199 lg. 1	199 lg. 2 p. 8	199 lg. 1	199 lg. 1	199 lg. 1
Lõpetamise §	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹
Kannatanu ülekuulamine tehtud hiljem	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei	ei	Ei	Jah
Koostatud põhistamata määrus	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah
Videosalvestis protokollil asemel	-	-	Ei	-	-	-	-	-	-	-

	Toimik nr 71	Toimik nr 72	Toimik nr 73	Toimik nr 74	Toimik nr 75	Toimik nr 76	Toimik nr 77	Toimik nr 78	Toimik nr 79	Toimik nr 80
Menetlenu jaoskond	Tartu (Jõgeva)	Tartu (Jõgeva)	Tartu (Jõgeva)	Tartu (Jõgeva)	Tartu (Jõgeva)	Tartu (Jõgeva)	Tartu (Jõgeva)	Tartu (Jõgeva)	Tartu (Jõgeva)	Tartu (Jõgeva)
KarS §	199 lg. 1	203 lg. 1	199 lg. 1	§ 199 lg. 2 p. 8	199 lg. 2 p. 9	199 lg. 2 p. 8	199 lg. 1	199 lg. 2 p. 8	199 lg. 1	199 lg. 1
Lõpetamise §	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹
Kannatanu ülekuulamine tehtud hiljem	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei
Koostatud põhiamata määrus	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah
Videosalvestis protokollil asemel	-	-	-	-	-	-	-	Ei	Ei	-

	Toimik nr 81	Toimik nr 82	Toimik nr 83	Toimik nr 84	Toimik nr 85	Toimik nr 86	Toimik nr 87	Toimik nr 88	Toimik nr 89	Toimik nr 90
Menetlenu jaoskond	Kagu (Põlva)	Kagu (Põlva)	Kagu (Põlva)	Kagu (Põlva)	Viljandi	Viljandi	Viljandi	Viljandi	Viljandi	Viljandi
KarS §	199 lg. 2 p. 6,8	199 lg. 2 p. 8	199 lg. 1	199 lg. 1	199 lg. 1	199 lg. 2 p. 8	201 lg. 1	199 lg. 2 p. 8	199 lg. 2 p. 8	203 lg. 1
Lõpetamise §	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹	KrMS § 200 ¹
Kannatanu ülekuulamine tehtud hiljem	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei	Jah	Ei	Jah	Ei
Koostatud põhistasata määrus	Jah	Jah	Jah	Ei	Ei	Ei	Jah	Jah	Jah	Jah
Videosalvestis protokollil asemel	Ei	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Töös analüüsitud kriminaalasjade numbrid: 16284000039, 17284000195, 15284000522, 16284000163, 15284000180, 16284000209, 16284000485, 16284000045, 16284000439, 16284000131, 15284000202, 1628200116, 16282000231, 16282000228, 16282000129, 15282000567, 15282000362, 15282000473, 16282000504, 16282000260, 16282000314, 17261000138, 17261000115, 17261000627, 17261000690, 17261000377, 16282000398, 15286000229, 15286000380, 15286000313, 15286000354, 15286000514, 16286000190,

16286000299, 16286000277, 16286000151, 16286000062, 16286000403, 16286000414, 17261000272, 17261000303, 17261000446,
16286000339, 15265000259, 15278001223, 15278001867, 15278001955, 15278001801, 16278000039, 16278000033, 16278000602,
16278001165, 16278001557, 16278000669, 17278000614, 16278001936, 16278001988, 15278002154, 15249000394, 15249000333,
15249000401, 16249000025, 16249000083, 16249000272, 16249000177, 16249000306, 16249000353, 16249000401, 17249000135,
17249000156, 16249000371, 16249000308, 17249000206, 15265000283, 16265000087, 16265000045, 16265000210, 16265000311,
16265000171, 16265000231, 16265000189, 16265000045, 15284000388, 15284000453, 15284000435, 15284000199, 15284000272,
15284000372, 16278000773, 16284000254.